

Fenntarthatóság és társadalmi hasznosság: gazdaságfejlesztés innovatív könyvtári eszközökkel

KISZL Péter

Prológus

„Az átfogó oktatási rendszer mellett a könyvtári hálózatok nyújtják milli-óknak a legtömegesebb hozzáférést az ismeretekhez, társadalmi hatásuk tehát messze túl mutat a 'kulturális örhelyen'. Ezért az oktatáshoz hasonlóan kitüntetetten a társadalmi dinamizálás és fejlődés alapintézményei közé tartoznak. Nem túlzás azt állítani, hogy eképpen a könyvtári rendszer közgazdasági kategória is és a fejlett országokban ekként is kezelik. Ez a közgazdasági kategória-felfogás mit sem von le természetesen a könyvtári rendszer kulturális és tudományos jelentőségéből. Am éppen közgazdasági kategóriaként is tekinthető volta

miatt az információs autósztrádának a könyvtárak nem szervizállomásai, hanem alapkategorizációi, bázisintézményei”¹ – Rózsa Györgynek, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára egykori főigazgatójának több mint negyedszázada papírra vetett axiómáit változatlanul aktuálisnak tartjuk, s nemzetközi fókuszú, interdiszciplináris szemléletű igazolására vállalkozunk tanulmányunkban.²

Könyvtárdimenziók

A közgyűjteményi rendszerben, valamennyi könyvtártípus alkotta hálózatban értelmezett XXI. századi könyvtár funkciórendszere komplex:³ a dokumentumszolgáltatás, a hordozótól

független információközvetítés, a kulturális örökség őrzése mellett közösségi és oktatási tér, szociálisan érzékeny, demokratikus közintézmény,⁴ amelynek folyamatosan bizonyítania kell *társadalmi létezését*, végső soron az *értékét*.⁵ A tartalom- és használóközpontúság figyelembevételével, napjainkban a közgyűjtemények és változatos médiaformátumok által teremtett *kultúrafogyasztási versenyben* egyre hangsúlyosabb a vonzó könyvtári környezet, a mobilitás, az állandó rendelkezésre állás és a folyamatos élménynyújtás, atipikusból szinte már tipikusba hajló szolgáltatásokkal (pl. makerspace,⁶ eszközkölcsház,⁷ közösségi kertészkedés⁸) is a felhasználók számára;⁹ egyúttal a *fenntarthatóság* és a *társadalmi felelősségvállalás* szem előtt tartása.¹⁰ A nem csak a könyvek táráként értelmezhető *multifunkciós könyvtári platformok* (épületekben¹¹ és azokon kívüli¹² infrastruktúrák, szolgáltatások stb.) széles köre – akár közvetlenül, akár közvetve – hozzájárul a helyi társadalom fejlődéséhez, a regionális gazdaság erősítéséhez (1. ábra). Ahogy valamennyi szervezetet, a könyvtárakat is váratlan helyzet elé állította a Covid19 világjárvány, melynek még csak rövidtávú hatásai ismertek.¹³

1. ábra

Könyvtári kutatás, innováció, gazdasági fejlődés
(OSZK Könyvtári Intézet)

Forrás: <https://konyvtarak.hu/infografika/konyvtari-kutatas-innovacio-gazdasagi-fejlodes>

Fenntarthatóság

Fenntarthatóság alatt gyakran *ökológiai* szempontokat szokás emlegetni, a szűkebb szakterületünkön pedig ún. *zöld könyvtári* projekteket felsorakoztatni.¹⁴ Az *International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) Environment, Sustainability and Libraries (ENSULIB) Section*¹⁵ 2016-tól évente kiosztja a *Green Library Award* elismerést.¹⁶ A fenntarthatóság pedig olyan, időben és térben egyaránt értelmezhető viszonyrendszer, ami a természeti té-

nyezőknél lényegesen összetettebb kategória. Szakirodalma – az 1. pont nem meglepő dominanciájával – három pillérét különbözteti meg:

1. környezet,
2. gazdaság,
3. társadalom.¹⁷

Könnyű belátni, hogy az emberi tőke gazdasági értéke azonban mára meghaladja a dologi tőke értékét, ezért a közgazdászok a szervezetek ún. *felszín alatti* vagy *láthatatlan vagyonáról* már évtizedek óta folytatnak vizsgálatokat.¹⁸ A nemzedékek anyagi, szellemi és lelki jólétének megteremtése nem lehetséges az *emberi tényező* nélkül. A fenti felsorolás tovább finomítható a humán erőforrással, hiszen az, ami megfelelő létszámban és jó egészségben, a rendelkezésre álló tudások birtokában alkalmas különféle problémák megoldására: így a *legfontosabb nemzeti erőforrás*. Ezt hangsúlyozza az Országgyűlés által 2013-ban elfogadott¹⁹ *Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia*. A dokumentum szerint fenntarthatóságon azt értjük, hogy az „*egyéni jó élet és a közjó biztosításának feltételeit az adott időpillanatban saját jólétét megteremtő generáció nem éli fel, nem meríti ki erőforrásait, hanem megfelelő mennyiségben és minőségben a következő generációk számára is megőrzi, bővíti azokat*”,²⁰ továbbá „*a fenntartható fejlődés az ember boldog és értelmes életvitelének előmozdítását és a közjó kiteljesítését célozza úgy, hogy az emberi tevékenységek a Föld környezeti el-tartó-képessége szabta határokon belül maradnak, és a gyarapítható, fejleszthető emberi, társadalmi és gazdasági erőforrások terén gondoskodunk ezek megfelelő mennyiségi és minőségi állapotának fenn-tartásáról, bővítéséről, illetve javításáról. A jövő nemzedékekért viselt felelősségünk értelmében a fenti négy nemzeti erőforrás megfelelő szintű fenntartását, megőrzését és gyarapítását folyamatosan biztosítanunk kell. Eszerint a fenntarthatósági politika az utódaink erőforrásait bővítő, az ilyen beruházásokat ösztönző, valamint az erőforrásokat felélő döntéseket visszaszorító politikai cselekvések együttese.*”²¹

Garrett Hardin 1968-ban, a *Science* magazin hasábjain publikálta az *önérdek és a közjó* egymásnak feszülését reprezentáló *közlegetők tragédiája* (tragedy of the commons) jelenséget.²² A *növekedés határai. Jelentés a Római Klubnak az emberiség sorskérdéseivel kapcsolatos programja részére* (The Limits to Growth. A Report for the Club of Rome's Project on the Predicament of Mankind)²³ 1972-es, majd az *Egyesült Nemzetek Szervezete* (ENSZ; Uni-

ted Nations, UN) *Környezet és Fejlődés Világbi-zottsága* (World Commission on Environment and Development – WCED; elnöke után Brundtland-bizottság) 1987-ben megjelent *Közös jövőnk* (Our Common Future) jelentése²⁴ óta beszélhetünk a fenntarthatósági (fejlődés, növekedés, gazdálkodás, alkalmazkodás, határok, ökoszisztéma stb.) tudományos diskurzusok igazi kiteljesedéséről, de a témakör va-lójában a XX. és XXI. század fordulójától izzott fel.²⁵

Az ENSZ *Emberi Fejlettségi Indexe* (Human Deve-lopment Index, HDI)²⁶ mint mutatószám három fő komponense (születéskor várható élettartam, írás-

tudás és oktatás, életszínvonal), valamint az azokba sorolható további, könyvtári szolgáltatások által is fejleszthető alszemponatok (pl. környezeti fenntarthatóság, egészség, mobilitás és kommunikáció, tár-sadalmi-gazdasági fenntarthatóság, munkaerőpiac) mentén készített statisztikák, illetve évente kiadott jelentések²⁷ alapján összehasonlítható a világ or-szágainak jóléte. Magyarországnak a rangsorban elfoglalt helyét a 2. ábra mutatja. Az ENSZ a HDI figyelembevételével csoportosítja a fejlett és fejlő-dő országokat, és szervezi *Fejlesztési Programját* (United Nations Development Programme, UNDP).

Human Development Index (HDI) Ranking
From the 2020 Human Development Report

Search in table Page 4 of 19

	Rank	Country	HDI value (2019)	Life expectancy at birth (years) SDG3	Expected years of schooling (years) SDG 4.3	Mean years of schooling (years) SDG 4.6	Gross national income (GNI) per capita (PPP \$) SDG 8.5
	31	United Arab Emirates	0.890	78.0	14.3	12.1	67,462
	32	Greece	0.888	82.2	17.9	10.6	30,155
	33	Cyprus	0.887	81.0	15.2	12.2	38,207
	34	Lithuania	0.882	75.9	16.6	13.1	35,799
	35	Poland	0.880	78.7	16.3	12.5	31,623
	36	Andorra	0.868	81.9	13.3	10.5	56,000
	37	Latvia	0.866	75.3	16.2	13.0	30,282
	38	Portugal	0.864	82.1	16.5	9.3	33,967
	39	Slovakia	0.860	77.5	14.5	12.7	32,113
	40	Hungary	0.854	76.9	15.2	12.0	31,329

Source: Human Development Report Office 2020. • Created with Datawrapper

2. ábra

Magyarország helyezését mutató részlet a HDI 2020 rangsorából (ENSZ)

Forrás: <http://hdr.undp.org/en/content/latest-human-development-index-ranking>
[CC BY 3.0 IGO]

A Fenntartható Fejlődésért és a Fenntartható Fejlődési Célokért 2030 Program (The 2030 Agenda for Sustainable Development)²⁸ középpontjában az ún. *Fenntartható fejlődési célok* (Sustainable Development Goals, SDGs)²⁹ állnak. Az ENSZ 70. közgyűlésén, 2015. szeptember 25-én elfogadott, 15 éves távlatú SDG-k, amelyeket egyébként a HDI komponenseinek is megfeleltetnek, könyvtárosok

körében jól ismertek, részletes ismertetésüket nem tartjuk szükségesnek. A *Nemzetközi Érdekvédelmi Program* (International Advocacy Programme, IAP)³⁰ keretébe foglalt könyvtári adaptációs lehetőségeit³¹ az IFLA megannyi szakmai fórumon – többnyire tudományos publikációkban³² és konferenciákon³³ – népszerűsíti. Témánk szempontjából lényeges, hogy a célokban markánsan megjelennek a gazdasági

aspektusok. Szinte mindegyik SDG-t felsorolhatnak, helyett álljon itt néhány transzparens példa:

- SDG4 – Inkluzív és igazságos, színvonalas oktatás és az *élet hosszú tartó tanulás* lehetőségének biztosítása mindenki számára (Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all) – IFLA könyvtári hozzájárulás: A könyvtárak a világ minden országában az iskolák, egyetemek és főiskolák központi intézményei. A könyvtárak támogatják az írástudással kapcsolatos programokat, biztonságos tanulási tereket biztosítanak, és támogatják a kutatókat abban, hogy újra felhasználják a kutatások eredményeit és adatait új ismeretek létrehozása érdekében;
- SDG5 – A nemek közötti egyenlőség megvalósítása, a nők és lányok társadalmi szerepvállalásának elősegítése (Achieve gender equality and empower all women and girls) – IFLA könyvtári hozzájárulás: A könyvtárak támogatják a nemek közti egyenlőséget azzal, hogy biztonságos találkozóhelyként működnek, programokat nyújtanak a nők és lányok számára, például jogi és egészségügyi kérdésekről, továbbá olyan információtechnológiával és írástudással kapcsolatos programokat kínálnak, amelyek segítik a nőket, hogy fejlesszék üzleti készségeiket;
- SDG8 – A folyamatos, inkluzív és *fenntartható gazdasági fejlődés*, teljes és produktív foglalkoztatás és tisztességes munka mindenki számára (Promote sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all) – IFLA könyvtári hozzájárulás: A könyvtárakban az emberek számára elérhetőek az információtechnológiai eszközök és különböző képzések, amelyek segítenek az álláskeresésben. A képzett könyvtárosok segítséget tudnak adni ahhoz, hogy az érdeklődők online pályázatot nyújtsanak be, megírják a szükséges dokumentumokat, és megtalálják a számukra megfelelő munkahelyet;
- SDG9 – Rugalmas infrastruktúra kiépítése, az inkluzív és *fenntartható iparosodás* előmozdítása és az *innováció* ösztönzése (Build resilient infrastructure, promote inclusive and sustainable industrialization and foster innovation) – IFLA könyvtári hozzájárulás: A könyvtárak a kutatás és az egyetemi élet központi intézményei. Hozzáfértést adnak a nagysebességű internethez, a kutatási infrastruktúrához és képzett könyvtári szakemberek tudásához. Sok országban a közkönyvtárak és

az oktatási intézmények könyvtárai a legfontosabb vagy az egyedüli szolgáltatói az olcsó vagy ingyenes, nyilvános internet hozzáférésnek, amely nélkülözhetetlen eszköze a kapcsolatépítésnek, a hálózati működésnek;

- SDG17 – A végrehajtás eszközeinek megerősítése, a fenntartható fejlődésért való globális *partnerkapcsolatok* felélesztése (Strengthen the means of implementation and revitalize the global partnership for sustainable development) – IFLA könyvtári hozzájárulás: A könyvtárak a közösségi alapú intézmények globális hálózatoként működnek, amelyek helyben és országos szinten támogatják a helyi fejlesztési terveket, és forrásként szolgálnak a jobb döntéshozatal érdekében.³⁴

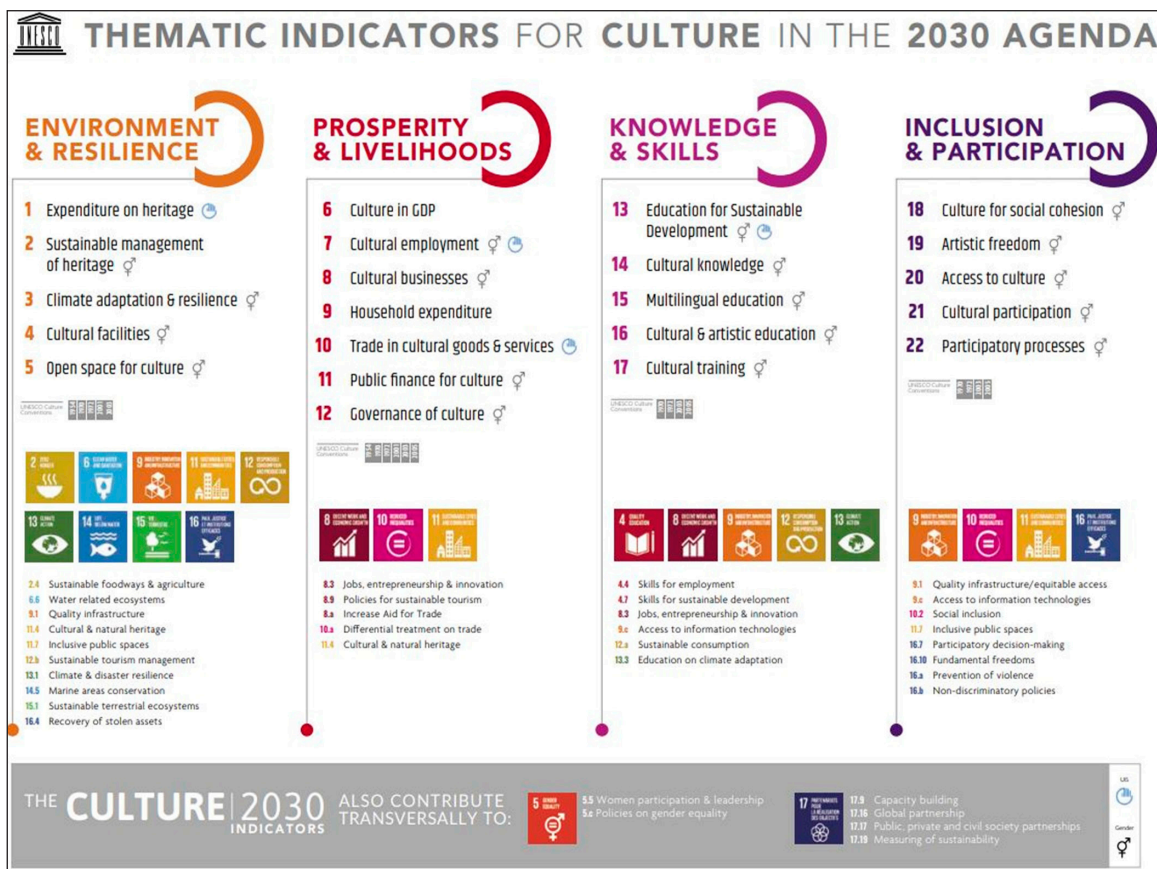
Az IFLA *Library Map of the World* portálja az SDG-eket támogató jó gyakorlatok megosztása segítségével biztosítja az egymástól tanulás lehetőségét.³⁵ Magyarországon a könyvtárak regionális gazdaságfejlesztésben való közvetlen részvételéről meglehetősen ritkán esik szó,³⁶ ennek pozitív irányú előmozdítását szeretnénk elérni munkánkkal.

Az UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) a következő területeken kapcsolódik az ENSZ SDG-khez: oktatás, természettudományok, bölcsészet- és társadalomtudományok, kultúra, kommunikáció és információ, óceánok védelme. A közgyűteményi gondolkodással könnyen befogadható *Kultúra2030* (Culture2030) SDG-alapú tematikus indikátorrendszere (3. ábra) négy dimenzió köré szerveződik:

1. környezet és ellenállóképesség,
2. jólét és életmód,
3. tudás és készségek,
4. befogadás és részvétel.³⁷

A fenntartható fejlődést az európai politika is a zászlójára tűzte.³⁸ Az *Európai Unió* elkötelezett valamennyi SDG megvalósításában, az *Eurostat* évente készülő jelentéseiben³⁹ százas nagyságrendű mutatóhalmazzal prezentálja tagállami szinten, majd összesített formában az eredményeket. Az *Európai Bizottság* 2019–2024 közötti, az SDG-knek megfelelően, valamennyi szektor számára meghirdetett hat politikai prioritása:⁴⁰

1. Európai zöld megállapodás (European Green Deal);
2. Emberközpontú gazdaság (Economy that works for people);
3. A digitális korra felkészült Európa (Europe fit for the digital age);

3. ábra

Az UNESCO Kultúra 2030 tematikus indikátorai

Forrás: http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/publication_culture_2020_indicators_en.pdf
[CC-BY-ND 3.0 IGO]

- Az európai életmód előmozdítása (European way of life);
- Európa globális térnyerése (Stronger Europe in the world);
- Az európai demokrácia megerősítése (New push for European democracy).⁴¹

Az állandó költségvetési források mellett ún. *Next Generation EU* eszköz egészíti ki a Covid19 járvány okozta gazdasági és társadalmi károk enyhítésére szolgáló, 2021–2027 időtávra tervezett *Európai helyreállítási tervet* (Recovery plan for Europe), mely Európa zöldebbé, digitálisabbá és ellenállóbbá válását szolgálja.⁴²

A *Digitális Gazdaság és Társadalom Index* (Digital Economy and Society Index, DESI)⁴³ öt súlyozott dimenzióban, az azokhoz tartozó indikátorokkal teszi összemérhetővé az európai tagállamok infokommunikációs fejlettségét (4. ábra). Az EU tagállamainak

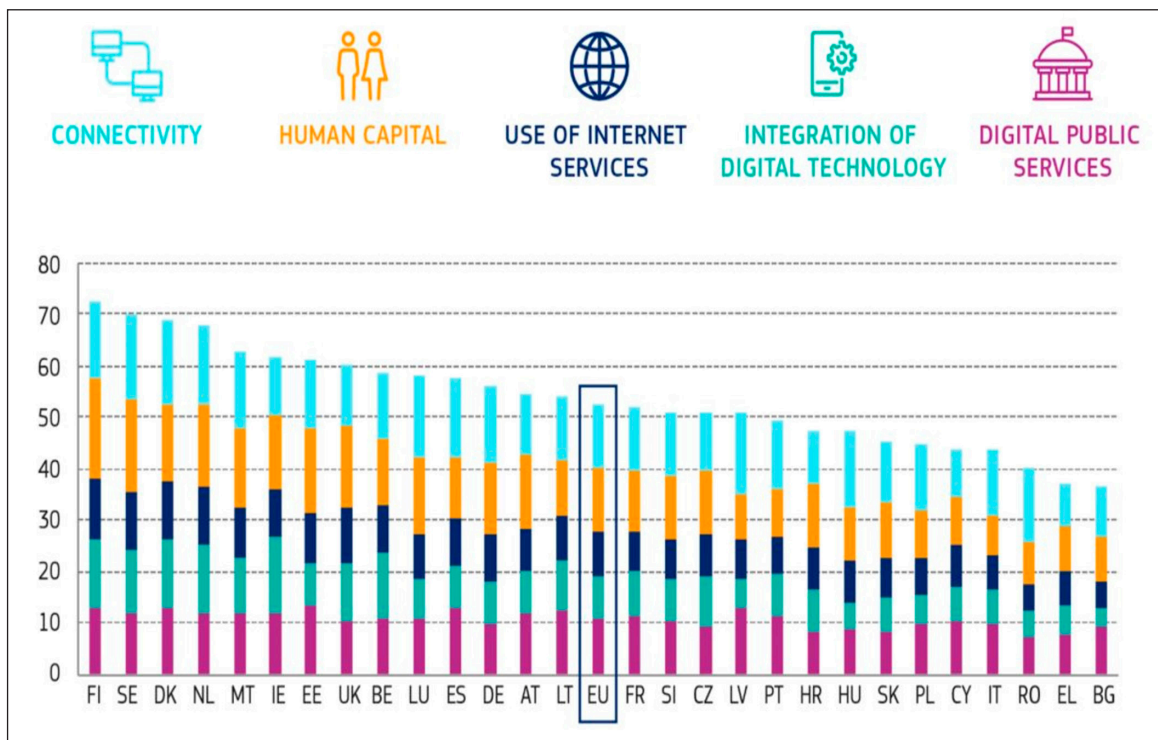
a digitális gazdaság és társadalom kiépítésében elért eredményeit méri (főként az Eurostat adatai alapján):

- hálózati összekapcsoltság – vezetékes és mobil széles sáv lefedettsége, elterjedtsége és ára (súly: 25%);
- humán tőke – internethasználók és infokommunikációs szakemberek aránya, alapszintű és fejlett digitális készségek szintje (súly: 25%);
- internetes szolgáltatások használata – online elérhető tartalmak, digitális kommunikáció és az elektronikus tranzakciók igénybevétele (súly: 15%);
- digitális technológiák integráltsága – vállalkozások digitalizálása és e-kereskedelem (súly: 20%);
- digitális közszolgáltatások – kormányzat, közigazgatás, egészségügy digitalizáltsága (súly: 15%).

A 2019. évi adatokat ismertető 2020-as jelentésből

idézünk: „A világvárvány előtti adatok alapján Magyarország legjobban a szélessávú hozzáféréssel kapcsolatos vetület tekintetében teljesít. A legalább 100 Mbps sebességű széles sávú internet-hozzáférés terjesztése, valamint az 5G felkészültség tekintetében az élen szerepel, és jó eredményeket ért el a vezetékes széles sávú internet-hozzáférés terjesztése terén is. Továbbra is lemaradásban van a digitális közszolgáltatások és a digitális technológiák vállalkozások általi integrálásának területén. Az ország a 24. helyen áll a digitális közszolgáltatások tekintetében annak ellenére, hogy a területre vonatkozó valamennyi mutató jelentős javulást mutat. A vállalatok többsége nem aknázza ki a digitális technológiákban, például a felhőalapú számítástechnikában és a big data technológiában rejlő lehetőségeket, és csak kevés végez közülük online értékesítést. Ami a humán tőkét illeti, a lakosság több mint fele nem rendelkezik alapvető digitális és a szoftverek használatához szükséges

készségekkel.”⁴⁴ A hazai eredmények az elmúlt években az uniós átlagnak megfelelő ütemben javultak, és a legutolsó mérések szerint Magyarország a gyengén teljesítő országok csoportjába tartozik (2019-ben EU-s átlag alatti, 21. a 28-ból).⁴⁵ A Covid19 hatására meghozott azonnali szakpolitikai kormányzati intézkedések, valamint a lakosság és gazdasági szektor mindennapi rutinját kényszerből átalakító változások várhatóan javítani fogják a felsorolt társadalmi jellegű mutatókat. Magyarország „lemaradásban van a vállalkozások digitalizálása és a digitális közszolgáltatások területén”⁴⁶ – ezt igazolják a Századvég 2020 augusztusában és szeptemberében, a járvány hatására bevezetett korlátozások alatt a hazai lakossági internethasználati, illetve digitális ügyintézési szokások alakulásáról végzett felmérésének 5. ábráról leolvasható részeredményei.

4. ábra

Digitális Gazdaság és Társadalom Index 2020 (EU)

Forrás: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-economy-and-society-index-desi>
[CC BY 4.0]

Minden fenntarthatósági célkitűzésnek az oktatás a gyökere. Kiindulópontként az EU berkeiből figyelemre érdemes az Oktatás és képzés 2020 keretrendszer

(Education and Training, ET 2020 Framework), melynek négy általános sarokpontja az egész életen át tartó edukáció elvéből kiindulva a formális, a nem formális

5. ábra

Elektronikus közigazgatási szolgáltatások igénybevétele (Századvég, 2020)

Forrás: <https://szadveg.hu/hu/2020/11/23/a-koronavirus-hatasa-az-internethasznalatra-es-a-digitalis-szolgaltatasokra-n684>

és az *informális tanulásra* egyaránt kiterjed:

1. az egész életen át tartó tanulás és a mobilitás megvalósítása;
2. az oktatás és a képzés minőségének és hatékonyságának javítása;
3. a méltányosság, a társadalmi kohézió és az aktív polgári szerepvállalás előmozdítása;
4. az innováció és a kreativitás (a vállalkozói készségeket is beleértve) fejlesztése az oktatás és a képzés minden szintjén.⁴⁷

Az oktatás jelentősége a gazdasági fejlődés szempontjából vitathatatlan, ezt tükrözik a Tanács által elfogadott kulcskompetenciák:

- írás-olvasási készségek;
- többnyelvűség;
- matematikai, valamint a természettudományokkal, a technológiával és a műszaki tudományokkal kapcsolatos készségek;
- digitális és technológiai jártasság;
- interperszonális készségek és új kompetenciák elsajátításának képessége;
- az aktív polgári szerepvállaláshoz szükséges készségek;

- vállalkozói készség;
- kulturális tudatosság és kifejezőkészség.⁴⁸

Az európai oktatási együttműködést segíti a *Eurydice* hálózat,⁴⁹ a vállalkozói szemlélet kialakítását pedig többek között az *Erasmus+*⁵⁰ és az *OECD* (Organisation for Economic Co-operation and Development)-partnerségű *HEInnovate*⁵¹ programok célzottan támogatják.

Magyarországon is zajlik a *Digitáliskompetencia-ke-retrendszer* adaptációja.⁵² Alapja a *DigComp 2.1* uniós referenciaanyag,⁵³ amelynek öt digitális kompetenciaterületét 21 digitáliskompetencia-elem azonosítja:

1. információ- és adatmenedzsment;
2. kommunikáció és együttműködés;
3. digitális tartalmak létrehozása;
4. biztonság;
5. problémamegoldás.

Az Európai Unió 2020–2030 közötti időszakra kidolgozott *digitális jövőképe* négy kulcstényező köré épül:

1. digitálisan képzett lakosság és magasan képzett digitális szakemberek;

2. biztonságos, jól teljesítő és fenntartható digitális infrastruktúrák;
3. vállalkozások digitális átalakulása;
4. közszolgáltatások digitalizálása.⁵⁴

A 2021. évi *Digitális napon* (Digital Day 2021) a részt vevő uniós tagállamok három területen tettek konkrét kötelezettségvállalásokat:

1. kapcsolódás – Európa a globális összekapcsolhatósági hálózatokat erősíti adatátjáróival (connectivity – Europe to reinforce global connectivity networks through its data gateways);
2. startupok – startupok és nagyvállalatok, hogy kihasználhassák a legjobb gyakorlatokat (startups – startups and scale-ups to benefit from best practices);
3. zöld digitális átalakulás – tiszta digitális technológiákba történő beruházások mozgósítása (green digital transformation: mobilising investments in clean digital technologies).⁵⁵

Az *Európai Adatstratégia* (European Data Strategy) 2018-ról 2025-re a következő várakozásokkal számol:

- 530%-kal nő a globális adatforgalom 33 zettabájtról 175 zettabájtra;
- 829 milliárd eurót fog kitenni a 27 tagú EU adatgazdaságának értéke (2018-ban 301 milliárd euró, az uniós GDP 2,4%-a);
- 10,9 millióan fognak dolgozni az adatgazdaságban az EU-27 országában (2018-ban 5,7 millió);
- 65% az alapvető digitális készségekkel rendelkező EU-lakosság aránya (2018-ban 57%).⁵⁶

Az *elemzett stratégiai célok és cselekvési felhívások kivétel nélkül mindegyike könyvtári kontextusba helyezhető*. A következőkben bevált külföldi gyakorlatok összefoglalásával a hazai könyvtári hálózat lehetséges kitérés pontjait azonosítjuk, összhangban a digitális jövő EU által megfogalmazott három pillérével:

1. technológia az emberek szolgálatában;
2. méltányos és versenyképes digitális gazdaság;
3. nyílt, demokratikus és fenntartható társadalom.⁵⁷

Gazdaságfejlesztés

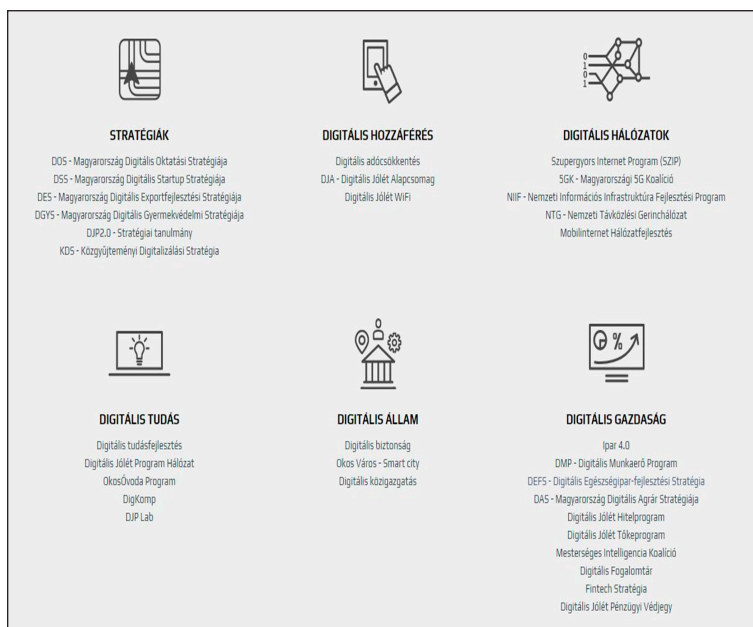
A gazdaságfejlesztés manapság a *digitális ökoszisztéma* koordinátarendszerében értelmezhető. A 2014–2020 közötti időszakra szóló *Nemzeti Infokommunikációs Stratégia* (NIS) megerősítéseként 2015 végén elfogadták a *Digitális Jólét Programot* (DJP),

2017-ben pedig a DJP 2.0-t, 2019 óta az *Innovációs és Technológiai Minisztérium* (ITM) irányítása alatt szervezve a feladatokat. A DJP 2030 központi témája a digitális államkormányzás. A gazdaságfejlesztésre számos digitális stratégia kidolgozása történt meg az utóbbi években: digitális oktatási, digitális startup, digitális exportfejlesztési, 5G bevezetését célzó, mesterséges intelligencia (MI), mezőgazdasági ágazat digitalizálási, pénzügyi technológiai (fintech), e-egészségügyi stratégia. A *Szupergyors Internet Program* célja, hogy nagy kapacitású optikai széles sávú hálózatot építsen ki a nem lefedett területeken. A digitális szakadék csökkentésére irányuló pályázati forrás a munkavállaló korú népességet célozta, míg a közösségi internethozzáférési pontok fejlesztése a digitális műveltség javítását segíti. A *Modern Vállalkozások Programja* a kis- és közepes méretű vállalkozások digitalizációjának eszköze. A további felsorolás helyett inkább a DJP honlapjáról származó 6. ábrán szemléltetjük a főbb fejlesztési elemeket⁵⁸ azzal, hogy a 2021–2027-es ciklusra tervezett operatív programok kialakítása jelenleg még zajlik:

- Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP),
- Humánfejlesztési Operatív Program (HOP),
- Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz),
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz),
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz),
- Versenyképes Magyarország Operatív Program (VMOP),
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz),
- Végrehajtás Operatív Program Plusz (VOP Plusz).⁵⁹

A fenntarthatóságra épülő gazdaságfejlesztés megjelenik a hazai felsőoktatási intézmények tevékenységében, ezt két példával támasztjuk alá:

1. A 2021 szeptemberében induló, innovatív pedagógiai megközelítésű, angol nyelvű, a problémamegoldás, az önálló vállalkozás, az innováció, a digitális készségek és az élethosszig tartó tanulás területeit kreatív és kritikus gondolkodás fejlesztésével erősítő *fenntarthatósági mesterképzés* akkreditált diplomáját közösen adja a *CHARM-EU*⁶⁰ öt partneregyeteme (Barcelonai Egyetem, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Montpellier-i Egyetem, Trinity College Dublin, Utrechti Egyetem).⁶¹

6. ábra

A Digitális Jólét Program rendszere

Forrás: <https://digitalisjoletprogram.hu/hu/rolunk>

2. A *Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal* innovációs ökoszisztéma támogatási ernyője alá sorolt *Egyetemi Innovációs Ökoszisztéma Programja* a felsőoktatási intézményekben létrejövő kutatás-fejlesztési eredmények üzleti hasznosítását segíti, a vállalkozói szemlélet, a technológia-transzfer és az innováció intézményi szintű menedzsmentjének erősítésével.⁶² Több egyetemi résztvevőt számlál a *Nemzeti Laboratóriumok Program*⁶³ és a *Területi Innovációs Platformok* (TAP) kezdeményezés is.⁶⁴

Az eddigi megközelítésekől láthattuk, hogy a fenntarthatóság és a gazdaságfejlesztés tandeme komplex, mindig megújuló, interdiszciplináris és folyton bővülő akciókat feltételező parancsa korunknak, amelyben az adóforintokból finanszírozott közintézményeknek kötelező szerepet vállalniuk: mindennapi tevékenységeik közé beépíteni a globális és lokális célkitűzések megvalósítását. Közleményünkben a könyvtárak jellemzően a helyi gazdasági életet katalizáló, elsősorban nem formális, valamennyi társadalmi réteget megszólító (közösségi) edukációs rendszerét vesszük górcső alá, mely egyúttal szignifikáns hatással lehet a szakma ismertségének és elismertségének fokozására, társadalmi értékének egyértelműsítésére.⁶⁵ A könyvtárak összes típusa – eltérő célcsoporttal, lehetőségekkel stb., de – eredményesen vehet részt

a nemzetgazdaságot támogató akciókban, úgy mint:

1. a digitális műveltség fejlesztése;
2. a pénzügyi kultúra fejlesztése;
3. a vállalkozásindítás, a vállalkozásfejlesztés, beleértve a startupokat is.⁶⁶

Az *IFLA 2019–2024 közötti stratégiája* (IFLA Strategy 2019–2024), illetve annak szlogenje (inspire, engage, enable, connect)⁶⁷ teljes összhangban van ezekkel a Magyarországon – szolgáltatói (könyvtári) és felhasználói (állampolgárok és gazdálkodó szervezetek) oldalról egyaránt – rendszerint szokatlan elvárásokkal. Ahogy a *Magyar Könyvtárosok Egyesülete* (MKE) szervezésében tartott *Kompetenciák és trendek konferencia Fejlődési célok a digitális világban. A könyvtárak és a könyvtárosok hat szerepköre* című előadásában⁶⁸ *Stephen Wýber*, az IFLA stratégiai és érdekvégyenesítési kérdéseinek felelőse kifejtette: nem kell minden szolgáltatást a könyvtárosoknak nyújtaniuk és az SDG-k minden aspektusával foglalkozniuk. Úgy kell magunkra tekinteniük, mint többféle – társadalmi, oktatási, innovációs – infrastruktúra metszésponti részére; sajátos helyzetünk révén különleges hatékonyságú rendszeremként. A könyvtárban nem különíthetők el mereven az egyes SDG-k, azokat egységben érdemes kezelni, az előadás címében már előrevetített hat szerepkör (védelmező, szolgáltató, új tudást közvetítő, portál, partner,

platform) együttes betöltésével.

Különösen igaz ez a gazdaságfejlesztésre irányuló könyvtári szolgáltatásokra, amelyeknél látni fogjuk, hogy létkérdés útvonalak, kapcsolatok kijelölése más, külső szolgáltatásokhoz, az erősségek összekapcsolása érdekében együttműködések külső szervezetekkel, közös projektek bonyolítása, megbízható, hiteles helyként helyszín és infrastruktúra biztosítása, ingyenes és felzárkóztató (esélyegyenlőséget segítő) tevékenységek működtetése és az egyre erősödő szociális funkció (pl. fedél nélküliek könyvtári kezelése⁶⁹) ellátása.

Digitális műveltség fejlesztése

Az oktatásban és a vállalkozások világában végbement robbanásszerű digitális átállást tekintve a könyvtárak legkézenfekvőbbben a digitális készségek fejlesztésével, az oktatás területén érhetnek el számottevő gazdasági eredményeket.⁷⁰ A közelmúltból ennek bizonyítékául az *American Library Association (ALA) Public Library Association (PLA)* digitális műveltség, ezáltal a pénzügyi és gazdasági műveltséget is pallérozó amerikai hatókörű, multinacionális cégek bevonásával megtervezett, közkönyvtári projektjeit soroljuk fel:⁷¹

1. *Digital Lead* – Felismerve, hogy a vidéki könyvtárak létfontosságúak a közösségek számára a foglalkoztatási, gazdasági, oktatási és egészségügyi előnyök elérése érdekében, gyakran az egyetlen ingyenes hozzáféréssel számítógépekhez, internethez és a képzéshez az adott régióban, a PLA a *Microsoft* 400 000 amerikai dolláros támogatásával vidéki könyvtárakat helyzetbe hozó, hardveres, mobil hotspot kölcsönzési és tréningprogramot indított.⁷²
2. *Libraries Lead with Digital Skills* – A közkönyvtárak a digitális készségek fejlesztésével eredményesen hozzájárulhatnak az álláskereséshez, a karriertervezéshez, a kisvállalkozások növekedési pályára helyezéséhez. Ezt erősíti a valamennyi amerikai állampolgár számára elérhető *Grow with Google* kezdeményezés (munkalehetőségek keresése, kisvállalkozások online jelenlétének biztosítása, startupok ötleteinek menedzselése, diákok és tanárok számára legújabb technológiák osztálytermen belülre és kívülre).⁷³
3. *Public WiFi Access Micro Grant Program* – A *Microsoft* támogatásával a Covid19 hatására bezárt intézmények wifi hálózatának folyamatos működtetése az épület környékén.⁷⁴

4. *Skilling for Employment Post Covid19* – A vírus miatt a munkahelyüket elvesztő, elsősorban a társadalom leszakadó rétegeihez tartozók, kétkezi munkából élők digitális készségeinek fejlesztése:

a) *Linked In Learning* – ingyenes tanfolyamok népszerű szakmákhoz (szoftverfejlesztő, értékesítési képviselő, projektmenedzser, informatikai rendszergazda, ügyfélszolgálati szakember, digitális marketingszakember, informatikai támogatás/help desk, adatelemző, pénzügyi elemző, grafikus) és készségfejlesztéshez (álláskeresés, professzionális lány készségek, virtuális együttműködés, sokszínűség-befogadás-összetartozás).⁷⁵

b) *Microsoft Learn* – hozzáférés a *GitHub Learning Lab* termékeihez és *Microsoft* tanúsítványok megszerzése a piaci ár töredékéért (pl. 100 helyett 15 amerikai dollár).

5. *Digital Learn* – angol és spanyol nyelvű, digitális készségeket fejlesztő oktatóanyag-gyűjtemény.⁷⁶

Céljukban hasonló kezdeményezések természetesen a világ valamennyi részéből, így Európából és Magyarországról is felsorakoztathatók, a szakmai kommunikációban ezekkel gyakran találkozhatunk, így további ismertetésüktől eltekintünk.

Pénzügyi kultúra fejlesztése

Közhely, hogy mindennek van közvetlen vagy közvetett pénzügyi vonzata, szinte minden korosztály akár naponta több pénzügyi döntés meghozatalára is kényszerül. A pénzügyi ismeretek gyakorlati alkalmazása alapvető jelentőséggel bír a társadalom számára a mindennapokban. A *pénzügyi kultúraként* vagy *pénzügyi műveltségként* emlegetett 'financial literacy' szakkifejezésnek számos értelmezése létezik, közülük az OECD⁷⁷ 2018-as meghatározását tekinthetjük mérvadónak: „a szükséges tudás, tudatosság, attitűdök és magatartás kombinációja annak érdekében, hogy az egyén megfelelő pénzügyi döntéseket hozhasson, hogy így önmaga számára pénzügyi jólétet biztosíthasson”,⁷⁸ amit kiegészíthetünk azzal, hogy „a pénzügyi képzés – az OECD definíciója szerint – az a folyamat, melynek segítségével az egyének jobban megértik a pénzügyi termékeket és fogalmakat, információk, oktatás és/vagy objektív tanácsadás segítségével fejlesztik készségeiket és magabiztosságukat, így jobban felismerik a pénzügyi kockázatokat és lehetőségeket, megalapozott döntéseket hozhatnak, a pénzügyi jólétük és biztonságuk növelésére egy jól behatárolható kockázatvállalás mellett.”⁷⁹

A pénzügyi kultúra fejlesztése, a pénzügyi tudatosság kialakítása a felsorolt, egymást feltételező elemek időrendi sorrendjében formálható:

1. pénzügyi ismeretek és belátás;
2. pénzügyi szemlélet és viselkedés (pénzügyi ismeretek alkalmazási képessége);
3. pénzügyi hozzáállás, magatartás, attitűd, önbizalom.⁸⁰

Mindezek végső célja a felelős pénzügyi döntések meghozatala, a *pénzügyi sérülékenység* megakadályozása, ami specifikus szemléletmódot, kultúrát feltételez. Ezekre építve lehet a már jól ismert és széles körben alkalmazott vállalkozásfejlesztési akciókat eredményesen szervezni.

A pénzügyi kultúra fejlesztésére számos modell létezik,⁸¹ ahogy a társadalom pénzügyi oktatással kapcsolatos elvárásai és lehetőségei is változatosak.⁸² A pénzügyi kultúra fejlesztésének nemzetközi motorja a 2008-ban létrehozott *OECD International Network on Financial Education* (INFE), ami 130 ország több mint 285 állami intézményét tömöríti. Az OECD/INFE tevékenysége a nemzetközi és regionális kutatási eredmények disszeminációja érdekében konferenciák, szemináriumok szervezésére is kiterjed, tagjai számára kollaboratív website-ot üzemeltet. A Covid19 miatt több eseményt törölni kényszerültek, így a *Global Money Week 2020* világméretű rendezvényisorozatot is.

Az egyes tagállamok törekvései igazodnak az OECD célkitűzéseseihez, így Magyarország Kormánya 2017-ben fogadta el a *Pénzügyi Tudatosság Fejlesztési Stratégiáját*,⁸³ amely nemcsak egy szakértői dokumentumban, hanem egy komplex, az *Okosan a pénzzel!* címet viselő portál közvetítésével is tanulmányozható. Itt megvalósulása, a gyakorlati kezdeményezések, események, projektek stb. naprakészen nyomon követhetők. A szolgáltatás együttműködő partnerei, azaz a *Nemzeti pénzügyi tudatosság munkacsoport* tagjai többek között a *Budapesti Értéktársaság*, az *Innovációs és Technológiai Minisztérium*, a *Magyar Államkincstár*, a *Magyar Nemzeti Bank*, a *Pénzügyminisztérium*. A stratégia mellett letölthető a 2018–2019 és a 2020–2021 közötti időszakokra kidolgozott cselekvési terv, valamint a hírek mellett az oktatási anyagok, a pályázatok, a fogyasztóvédelem és a versenyek/játékok menüpontok képezik a tartalom gerincét. Kiemelt témák: számlák, fizetési szolgáltatások; hitel, kölcsön, lízing; biztosítások; pénzügyi vagyon; tőzsde; öngondoskodás; PÉNZ7;

készpénzkímélő iskolák; tematikus táborok; videók, oktatófilmek.

Az ALA *Reference and User Services Association* (RUSA) *Business Reference and Services Section* (BRASS)⁸⁴ *Financial Literacy Interest Group*⁸⁵ tevékenysége, az ALA RUSA 2014-ben közzétett *Financial Literacy Education in Libraries* című útmutatója⁸⁶ és az ALA gondozásában elérhető *Financial Literacy in Public Libraries: A Guide for Building Collections* portál⁸⁷ megkerülhetetlen tájékoztatási minták. A *Financial Industry Regulatory Authority* (FINRA)⁸⁸ *Investor Education Foundation* szponzorálásával épülő, könyvtárosok állománygyarapítási és tájékoztató, valamint oktatási és partnerkapcsolati munkáját segítő, a nyilvános könyvtáraknak szóló, nyomtatott és elektronikus forrásokat egyaránt felölelő portál linkgyűjteményének témakörei: banki szolgáltatások; költségvetés-tervezés; fogyasztóvédelem és a csalások megelőzése; hitel és adósság; otthonteremtés; családi pénzügyek; pénzügyi műveltség gyermekeknek; továbbtanulás finanszírozása; személyi pénzügyi tervezés; személyazonosság-lopás; biztosítás; befektetés; pénzügyi nehézségek kezelése; ingatlan; nyugdíjazás; megtakarítás és költés; adók; tinédzserek pénzügyei.

Az USA-ban jól szervezett országos könyvtári ALA-projektek szolgálják a tudatos pénzügyi döntéseket, a korosztályi és földrajzi tekintetben egyaránt a lehető legszélesebb kört megszólítva:

- A *Smart Money Week*, a *Global Money Week* részeként a chicagói *Federal Reserve Bank* koordinálásával 2002 óta meglévő oktatási akcióprogram, mely legutóbb 45 államban 4000 eseménnyel 152 000 emberhez ért el. Jelentősége azért kiemelendő, mert a rendezvények kulcspartnere az ALA, helyszínt sok esetben az amerikai közkönyvtárak biztosítanak. 2019 legnépszerűbb témakörei a gyermekek és fiatalok pénzügyei, valamint a pénzügyi csalások köre szerveződtek.⁸⁹ A 2021-es programok április 10. és 17. között webináriumok formájában látogathatók, naponta más és más kérdéskörrel (pl. diákhitel, bankszámlavezetés, személyazonosság-lopás, lakásbérlet) foglalkoznak, különös tekintettel a Covid19 által előidézett krízishelyzetekre.
- A *Smart Investing@Your Library* nemzeti hatókörű, ALA és FINRA partnerségű, 2007 óta zajló könyvtári innovációs program számos, a könyvtárosoknak biztosított támogató eszközzel hat területen fejti ki tevékenységét:

1. iránymutatások és segédletek a szolgáltatások kialakításához, a partnerkapcsolatok kiépítéséhez, a marketinghez, az értékeléshez;
 2. modellprogramok közzététele;
 3. információforrások gyűjtése;
 4. képzések;
 5. FINRA kiválósági támogatás, programfinanszírozás;
 6. *Thinking Money for Kids*.⁹⁰
- A 7–11 éves korosztályt és a szülőket megszólító *Thinking Money for Kids* utazó kiállítás 2019 és 2021 között 50 amerikai közkönyvtárba juthatott volna el, 1000 négyzetméteren, egyenként 6 hetes időtartamra. A FINRA-támogatott, professzionális szakmai-logisztikai feladatot az ALA koordinálja, a résztvevők egyenként 1000 amerikai dollárt kapnak a kapcsolódó programok megvalósítására. Előfutára a 2016 és 2018 közötti, tizenéveseket vonzó *Thinking Money* volt.⁹¹

Vállalkozásindítás, vállalkozásfejlesztés

A vállalkozásfejlesztési stratégiákról csak említésszerűen szólunk, hiszen azok minden fejlett és fejlődő ország gazdasági életének régóta szerves részét képezik. Napjainkban növekszik a startup (korai fázisú, induló) vállalkozások jelentősége, akik innovatív termékeket vagy szolgáltatásokat, új üzleti modelleket és technológiákat közbeiktatásával, de jelentős kockázati tőkeigénnyel vezetnek be.⁹² Magyarországon is felismerték ezt, a DJP részeként megjelent *Magyarország Digitális Startup Stratégiája* (DSS)⁹³ és a *Hungarian Startup University Program* (HSUP).⁹⁴

Az üzleti információszolgáltatás témakörét korábban már számos könyvtár- és információtudományi közleményünkben körbejártuk.⁹⁵ A vállalkozások működtetéséhez nélkülözhetetlen *üzleti információk* a világ fejlett államaiban, de különösen az Egyesült Államokban több mint száz éve természetes velejárói a könyvtári szolgáltatásoknak. Az első, nyilvános közkönyvtári üzleti információs részleg *John Cotton Dana* úttörő munkájának eredményeképpen 1904-ben nyitott meg Newarkban (New Jersey), de már ezt megelőzően is szökkentek szárbaz üzleti információs gyűjtemények a gazdasági felsőoktatási képzőhelyek

könyvtáraiban.⁹⁶ A már említett ALA RUSA BRASS a mai szolgáltatások motorja.

A *New York Public Library* (NYPL) korábbi *Science, Industry and Business Library* (SIBL) részlege⁹⁷ – ahogy a 7. ábrán látható – már utcai portálján így hirdette magát: „Financial Literacy Central.” A könyvtárat ma befogadó *Thomas Yoseloff Business Center at Stavros Niarchos Foundation Library* (SNFL) megújult könyvtári egység – jelenleg kényszerűségből a virtuális térben (8. ábra) – a lakosság és a vállalkozói szektor mindennapi finánciális boldogulását a következőkkel segíti:

- információk a Covid19 által érintett vállalkozásoknak;
- otthonról elérhető üzleti információforrások (*Small Business Resource Center*);
- üzleti terv készítése otthonról;
- *New York StartUP!* üzleti terv verseny (1. díj: 15 000, 2. díj: 7500 amerikai dollár);
- virtuális karrierszolgáltatások;
- források a személyes pénzügyek kezeléséhez.

A tanácsadásban, mentorálásban, kutatásban, képzésekben, díjazással járó startup versenyekben stb. a könyvtár stratégiai partnere piaci szereplők és számos nonprofit szervezet mellett többek között a *SCORE Association*⁹⁸ és a *Small Business Development Centers* (SBDCs)⁹⁹ hálózata, amellyel gyakran találkozhatunk amerikai könyvtári honlapok gazdasági döntéseket támogató oldalait, szolgáltatásait böngészve.

7. ábra

New York Public Library (USA)
Forrás: a szerző felvétele (2014)

The New York Public Library offers [grab-and-go](#) service at select locations as part of our [gradual reopening](#).

New York Public Library

LOG IN ▾ LOCATIONS GET A LIBRARY CARD GET EMAIL UPDATES ▾ **DONATE** SHOP

Books/Music/Movies Research Education Events Connect Give Get Help [Search](#) 🔍

The New York Public Library / LibCal / Appointments

Book a Consultation - Stavros Niarchos Fot ▾

The Library's world-class Business Center at the Stavros Niarchos Foundation Library (SNFL) features electronic resources, comprehensive print materials, and in-person help for patrons interested in:

- Personal finance and investing
- Small business resources
- Business and financial research
- Career services

As of Monday, November 16, the Library is temporarily suspending onsite research appointments as part of our efforts to limit the spread of COVID-19. Read more about the Library's [gradual reopening](#). We are pleased to continue to offer one-on-one virtual consultations with Library staff to determine how your research needs may be met remotely. If you are unsure which division or research center you are looking for, contact [Ask NYPL](#).

During this Program, you may use Google Meet for the purpose of communication, collaboration, projects, etc. Google may collect some personally identifying information about you, such as name, username, email address, and password. Google will treat the information it collects about you pursuant to its own privacy policy, which can be found here: [Google Privacy Policy](#).

1. Select staff:

Business Center Librarians

2. Select Date:

0		Apr		2021		0	
Su	Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa	
				1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10	
11	12	13	14	15	16	17	

3. Select Time:

Thursday, April 15, 2021

Time Zone: Eastern Time - US & Canada ([change](#))

8. ábra

Időpontfoglalás a New York Public Library Thomas Yoseloff Business Center at Stavros Niarchos Foundation Library (USA) virtuális konzultációira

Forrás: <https://libcal.nypl.org/appointments/snfl-business>

[„Courtesy of The New York Public Library. www.nypl.org”]

Az álláskeresésben, a pénzügyi tervezésben vagy krízismenedzsmentben, az adóbevallás elkészítésében, de az irodalomkutatásban, a vállalkozásindításban is számíthatunk az amerikai közkönyvtárakra. A nagyobb intézmények közül személyesen is alkalmunk volt a *Chicago Public Library* és a *Phoenix Public Library* (9. ábra) szolgáltatásaiba betekintést nyerni. A szeles város gyűjteménye *Jobs & Small Business, Events: Jobs & Careers, Online Resources: Business & Money* és *Chicago Digital Learn* menüpontjaiba rendezte online elérhető szolgáltatásait.¹⁰⁰ A kaktuszokkal szegélyezett bibliotéka esetében pedig a

hive@central egy olyan vállalkozásfejlesztési részleg, amely az *Arizona State University J. Orin Edson Entrepreneurship + Innovation Institute USA*-hálózatához tartozik. Ezen kívül fiókkönyvtáraiban könyvtári üzleti együttműködési terek (*Library Business Co-working Spaces: The Loft@Civic Center, Scottsdale Civic Center Library; THINKspot, Mesa Public Library; InnovationHub@Goodyear Public Library*) is várják a látogatókat.¹⁰¹ Az *Urban Libraries Council Closing the Entrepreneurship Gap: Tools for Libraries* stratégiai célja ugyancsak erősíti ezeket a kezdeményezéseket.¹⁰²

Aláhúzzuk, hogy a szolgáltatások nyújtása nem képzelhető el külső partnerek – a már említett FINRA, SCORE, SBDC vagy akár a *Consumer Financial Protection Bureau* (CFPB) és regionális, helyi szervezetek – bevonása nélkül, hiszen a könyvtárak és könyvtárosok megfelelő pénzügyi-üzleti szakértelemmel nem rendelkeznek. Befogadó infrastruktúrát és nem utolsósorban – gyűjteményük révén – tartalmakat biztosítanak a segítségre szorulóknak, ezek teljesebben ki nonprofit együttműködésekkel.

A 2020-ban és 2021-ben bénítóként ható koronavírus világvárvány gyökeresen változtatta meg életünket, így a könyvtári szolgáltatásokat is. Ugyan már eddig is sok tevékenység zajlott az online térben, napjainkban – az intézménybezárások miatt – ez teljes mértékben napi rutinná vált. Többször utaltunk rá, hogy a Covid19 hatására a rendezvények, szakértői konzultációk, tanácsadások stb. kizárólag applikációk, webes alkalmazások közbeiktatásával, ún. *home office* formában zajlanak.

A pénzügyi műveltség, illetve az arra épülő vállalkozásfejlesztés könyvtári edukációjára természetesen nem csak amerikai jó gyakorlatokat lehet és kell felvonultatni. Más földrészekben, így többek között az ázsiai *Shanghai Library* (Institute of Scientific and Technical Information of Shanghai) is kialakította *Innovation Space/Industry Information Library* divízióját (10. ábra),¹⁰³ ahol például szabadalom- és ábrán mutatott céginformáció-kutatásra, versenytársfigyelésre és egyéb, piaci vonatkozású tartalomszolgáltatások igénybevételére lehet időpontot egyeztetni.

9. ábra

Phoenix Public Library (Arizona, USA)
hive@central programajánlata
Forrás: a szerző felvétele (2019)

10. ábra

Shanghai Library Innovation Space/Industry Information Library (Kína)
Forrás: a szerző felvétele (2018)

Az eddigiekben a közkönyvtári szférából vettük a bevált megoldásokat. Európából egy nemzeti könyvtár, a világ egyik legnagyobb, patinás gyűjteménye, a *The British Library Business & IP Centre* (BIPC) *Network* brit hálózatára irányítjuk rá a figyelmet.¹⁰⁴ 2006-ban alapított londoni nemzeti könyvtári központja mellett 15 egységgel rendelkezik, melyek angol közkönyvtárakban nyertek elhelyezést.¹⁰⁵ Az elsősorban a mikro-, kis- és közepes vállalkozások fejlesztésre fókuszáló, a *J. P. Morgan* globális pénzügyi cég, az *Arts Council England* és a *Mintel* anyagi dotációjával virágzó, londoni központú *Innovating for Growth*, 2012 óta futó, immár második ciklusában működő támogató programjának egymást is jól kiegészítő tartóoszlopai:

1. *Start-up – Scaling up? Grow with us* (kétrészes, tanúsítvánnyal záruló, összesen 12 órás interaktív workshop londoni székhelyű, 12 hónapnál nem régebben alapított, nem kereskedelmi profilú kezdő vállalkozások fejlesztésére);
2. *Start-ups in London Libraries* (10 londoni kerületi könyvtárban elérhető startup támogató hálózat, üzletileg fejlesztendő ötlettel rendelkező magánszemélyeknek vagy egy éven belül alapított, londoni kezdő vállalkozásoknak 3 hónap időtartamú műhelyfoglalkozásokkal és személyes tanácsadással) (11. ábra);
3. *Scale-up – Are you ready? Let's start up* (2012 óta 540 működő kisvállalkozás egyenként 3 hónap időtartamú, 10 000 angol font értékű személyre

szabott mentorálása; minősítő kérdőív beküldése után háromhavonta 18 londoni székhelyű, minimum 100 000 angol font éves forgalmú működő vállalkozás kiválasztása után) (12. ábra).

Az 1. táblázatban összefoglalt képzési szolgáltatások a *European Regional Development Fund*

társfinanszírozásában valósulhatnak meg. Nagy kérdés, hogy a *Brexit* milyen módon érinti ezt az oktatási-mentorálási témakörű – a startupokat kiemelten katalizáló – kivételes nemzeti könyvtári innovációt, ami valószínűleg tisztán szigetországi forrásokból működhet majd tovább.

<i>Start-up – Scaling up? Grow with us</i>	<i>Start-ups in London Libraries</i>	<i>Scale-up – Are you ready? Let's start up</i>
I. Szemináriumok A. Üzleti elképzelések és kipróbálásuk Üzleti információkeresés (otthon)	Üzleti ötlet és szellemi tulajdonvédelem	Növekedési stratégia
Bevezetés a lean startup-ba ¹⁰⁶	Vállalkozásindítás	Üzleti modell meghatározása
Versenytárs- és piackutatás	Marketing mesterkurzus 1. rész	Termék- és szolgáltatásfejlesztés
Bevezetés a közösségi médiába kisvállalkozásoknak	Marketing mesterkurzus 2. rész	Márkaépítés
B. Üzleti ötletek védelme Védjegyek szükségessége és keresése	Értékesítés	Marketing
Bevezetés a szabadalmak keresésébe	Pénzügyek	Szellemi tulajdonvédelem
Bevezetés a szellemi tulajdon védelmébe		Piackutatás
Bevezetés az üzleti és szerzői jogba		Pénzügyi tervezés
Bevezetés a formatervezési minta keresésébe		
II. Gyakorlatok, konzultációk (Üzleti tervezés, vállalkozás- finanszírozás stb.) 1. rész		
2. rész		

1. táblázat

Az Innovating for Growth program tartalmi elemei (The British Library)

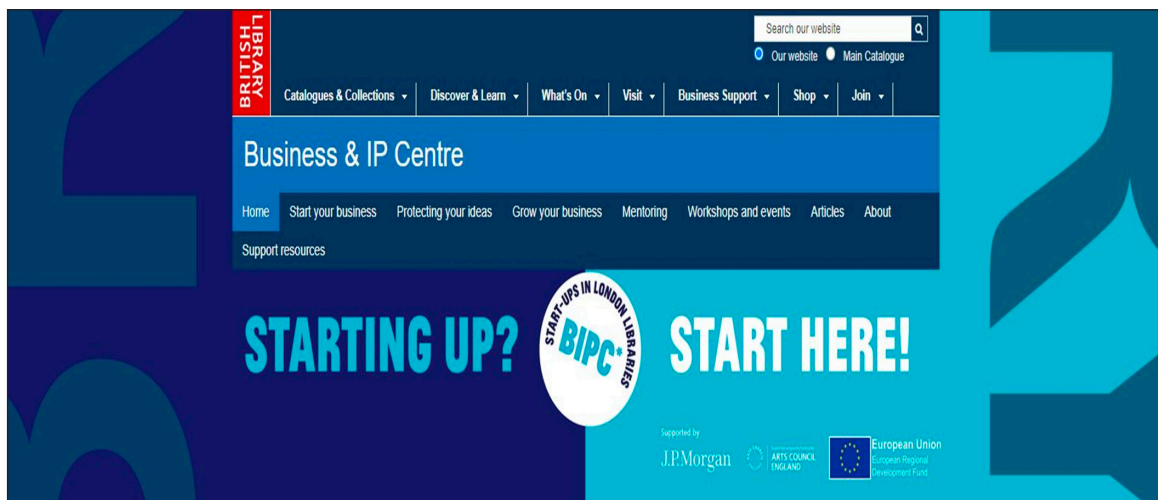
A BIPC-ben a tradicionális könyvtári szolgáltatásokon (dokumentumok, adatbázisok használata, pl. *Free industry and IP guides*) túl térítésmentes egyórás szakértői tanácsadás (Information clinics) is igényelhető, szellemi tulajdonvédelmi tartalmak tanulmányozhatók, valamint számos rendezvény (személyes jelenlét helyett most webinar-formában) látogatható (13. ábra). A Covid19 kihívásaihoz igazodva *Reset. Restart* programot indítottak a kisvállalkozók járvány okozta nehézségeinek leküzdésére, talpra állásuk elősegítésére, ahogy elkészítették a

Coronavirus business support linkgyűjteményt is. A *BIPCTV* YouTube csatornáján¹⁰⁷ számos szakmai esemény és további felvétel korlátozás nélkül megtekinthető. A BIPC mellett a nyüzsgő pénzügyi világgözpont szívében a *City of London* által fenntartott *City Business Library* (CBL)¹⁰⁸ is az érdeklődők rendelkezésére áll (14. ábra).

A nemzeti könyvtárak közül a *Bibliothèque nationale de France* (BnF) *PRISME* (Pôle de Ressources et d'Information Sur le Monde de l'Entreprise)¹⁰⁹

rendszere ugyancsak jelentős, honlapja azonban franciául böngészhető, szolgáltatásaival összefüggő szakcikkek sajnos gyér számban lelhetők fel.¹¹⁰ A

*Library of Congress Science, Technology and Business Division Business Reference Services*¹¹¹ elsősorban tudományos kutatási irányultságú.

11. ábra

A Business & IP Centre honlapjának főmenüje a Start-ups in London Libraries oldalról (The British Library)

Forrás: <https://www.bl.uk/business-and-ip-centre/start-ups-in-london-libraries>
[CC BY 4.0]

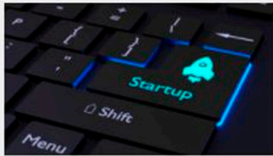

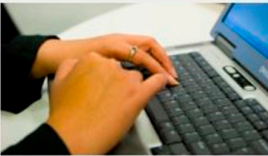

12. ábra

Az Innovating for Growth Scale-ups program hirdetése (The British Library)

Forrás: <https://www.bl.uk/business-and-ip-centre/innovating-for-growth>
[CC BY 4.0]

Upcoming workshops & events All business events ▶

 <p>WEBINAR FREE</p> <p>What next for my business idea? (Online) - Start-ups in London Libraries</p> <p>Tue 13 Apr - Tue 15 Jun 2021 Find out how the Start-ups in London Libraries programme can help you achieve business success.</p>	 <p>WEBINAR</p> <p>Webinar: How to interview and assess your next employee without ever meeting them</p> <p>Wed 14 Apr 2021 Learn how to dramatically improve your hiring successes and minimise poor hires</p>	 <p>Reset. Restart</p> <p>Thu 1 Oct 2020 - Wed 30 Jun 2021 We know this is a difficult time for small businesses and business owners. That's why we've developed a dedicated programme to support SMEs across the country, all of which can be accessed remotely, wherever you are.</p>	 <p>WORKSHOP FREE</p> <p>Get ready for business - Start-ups in London Libraries</p> <p>Thu 15 Apr - Thu 27 May 2021 Find out how to set up your business and avoid common start-up pitfalls in seven easy steps</p>
 <p>WEBINAR FREE</p> <p>Innovating for Growth webinar: Introduction to Lean Start-Up</p> <p>Thu 15 Apr 2021 This webinar provides the ideal introduction to Lean Start-Up philosophy and practices.</p>	 <p>WEBINAR FREE</p> <p>Innovating for Growth webinar: Why you need a Trade Mark and how to search for one</p> <p>Fri 16 Apr 2021 This webinar explains the basics behind trade mark protection and how to use free web databases.</p>	 <p>WEBINAR FREE</p> <p>Reset. Restart: your mindset (introduction to programme)</p> <p>Mon 19 Apr 2021 Set yourself up to win with this introduction to the Reset. Restart series.</p>	 <p>WEBINAR FREE</p> <p>Innovating for Growth webinar: Introduction to copyright for business</p> <p>Mon 19 Apr 2021 Almost every organisation has intellectual property of some sort – this series of webinars helps businesses to understand and protect it.</p>

13. ábra

Részlet a Business & IP Centre online rendezvényeiből (The British Library)

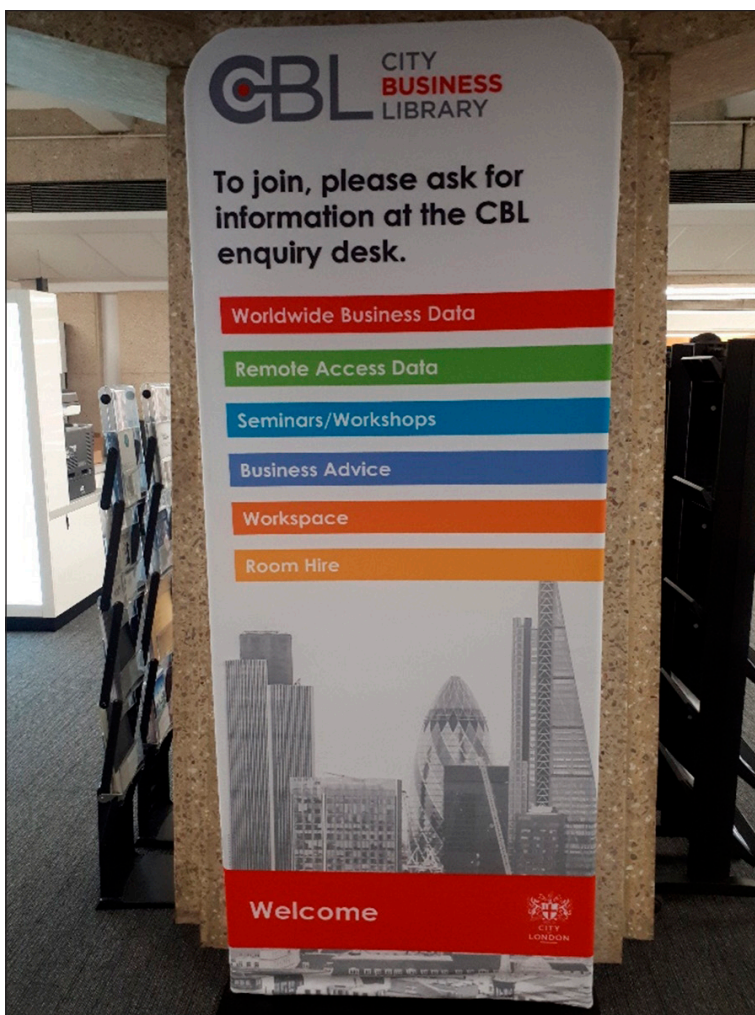
Forrás: <https://www.bl.uk/business-and-ip-centre/workshops-and-events>

[CC BY 4.0]

Tudományos beágyazottság

A globális tudománymetriai rangsorokban elismert *library and information science* (LIS) szakfolyóiratok között találhatunk olyanokat, amelyek részben vagy egészben a pénzügyi kultúra, az üzleti információ stb. könyvtári vetületeit tárgyalják. Így a *Scimago Journal & Country Rank* (SJR) által Q2-es minősítésű *Journal of Business and Finance Librarianship* című időszaki kiadványt, amelynek 2015. évi tematikus száma például a 'financial literacy' köré szerveződött,¹¹² de említhetjük itt a Q1-es *College & Research Libraries*¹¹³ és a *The Reference Librarian*¹¹⁴

frissen, 2021 márciusában megjelent közleményeit is. Ugyanígy számos elemzés tárgyalja a vállalkozásfejlesztés könyvtári lehetőségeit,¹¹⁵ akár felsőoktatási környezetben, amiről – terjedelmi korlátok és az egyetemek mint innovációs központok sajátos helyzete figyelembevételével – most nem szólhattunk részletesen. Egy külön tanulmányt érdemel intézményi háttérük okán professzionálisabb módszereik elemzése (akár a pénzügyi kultúra fejlesztése terén is, hiszen az egyetemek gazdasági profilú fakultásai magától értetődő partnerei saját könyvtáraiknak).¹¹⁶ Önálló kötetek is szép számban állnak rendelkezésre a témákban.¹¹⁷ Nem lehet ez másképp, hiszen a

14. ábra

*A City Business Library (London) felhasználoit fogadó molinó
Forrás: a szerző felvétele (2019)*

kutatás feladata a világ megismerése, majd törvényszerűségeinek feltárásán alapuló tudományos eredményekkel a gyakorlatban alkalmazható (és megismételhető) megoldásokkal szolgálni. Nemzetközi szakmai szervezetek stratégiáiban is megjelenik a vezetői pénzügyi ismeretek szükségessége,¹¹⁸ amit magyarországi kutatások is alátámasztanak.¹¹⁹

A szolgáltatások működtetése, a tudományos-szakirodalmi háttér kölcsönösen feltételezi egymást a képzők képzésével. Az üzleti információs kompetenciafejlesztésnek a felsőfokú könyvtárosképzésben jelentékeny nemzetközi szakirodalma és curriculumgyakorlata van.¹²⁰ Az iskolarendszeren kívül az ALA RUSA BRASS *Business Reference 101* (BizRef 101) címmel háromhetes posztgraduális tanfolyami

képzést kínál.¹²¹ Magyarországon a rendszerváltás utáni biztató indulás után a megtorpanás évei következtek.¹²² A képzőintézmények közül az *Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Könyvtár- és Információtudományi Intézete* két évtizede kezeli prioritásként a pénzügyi ismeretek, a pénzügyi tudatosság, a vállalkozásfejlesztés témakörének oktatását-kutatását.¹²³ „*Mikor cégtársammal megtartottuk első taggyűlésünket, minden körülöttünk lévő ember felkapta a fejét az ELTE BTK-n: Itt ilyet is tanítanak? Pedig ez a mi könyvtártudományi tanszékünkön – hosszú évek óta – már nem különös. Előző félévben elsajátítottuk a gazdasági és jogi ismeretek, valamint a menedzsment és marketing alapjait, amelyeket most a gyakorlatban kellett alkalmaznunk*

dr. Kiszl Péter irányításával, aki könyvtárosként és közgazdászként egyaránt segítette, de szigorúan meg is követelte a hatékony csoportmunkát. Hétről-hétre újabb feladatokat kaptunk, az eredményeket pedig minden cégnél egyesével elemezve építettük fel információs kisvállalkozásunkat. Mindvégig a valós piaci igények kielégítését tartottuk szem előtt, ennek figyelembevételével állítottuk össze projektdokumentumunkat, amely nem csak a szemináriumi jegy megszerzéséhez volna jó, hanem ha szeretnénk, akkor segítségével meg is alapíthatnánk első cégünket. Hogy milyen cégprofilok, tevékenységi körök fordultak elő? Az már üzleti titok.”¹²⁴ A 2009-ből származó hallgatói vélemény egyfajta módszert közvetít. A képzésnek nem az önálló vállalkozások létrehozása a kifejezett célja, hanem a gazdasági és jogi folyamatokban való eligazodás, a pénzügyi felkészültség csiszolása, a vállalkozói szemléletmód csíráinak elültetése a diákokban, mellyel a végzett szakemberek a könyvtárakban is széles látókörű, gazdasági kérdésekben jártas, magabiztos kulturális menedzserekké válhatnak.

Társadalmi hasznosság

„Most olyan intézményrendszert kell létrehozni, amely megfelel a plurális demokráciák és piaci gazdaságok elvének és gyakorlatának, de meg tudja őrizni az értékeket, sőt képes hatékonyabb terjesztésükre is”¹²⁵ – olvasható a rendszerváltás után néhány évvel Vitányi Ivántól. Több mint harminc esztendő telt el 1989 óta, de a kultúragazdaságtan területén még mindig van mit tanulnunk. A „karcsúbb, de hatékonyabb állam – külső források bevonása” koncepció folyamatosan jelen van a köztudatban, s az intézményvezetők számára már szabvány-sorvezető¹²⁶ is rendelkezésre áll, mely a könyvtárak gazdasági értékének felmérése terén világos üzenetet hordoz: „A könyvtárak ki tudják számolni szolgáltatásaik pénzben kifejezett értékét és fel tudják mérni, hogy milyen a könyvtár hatása egy tágabb gazdasági környezetben. Ez különösen akkor fontos, ha a könyvtárnak érvekkel kell alátámasztania költségvetését. A könyvtárak nem egyedül versenyeznek a közpénzekért és a pénzügyi támogatásokért. Bizonyítaniuk kell tevékenységeik fontosságát és szolgáltatásaik értékét.”¹²⁷ Az ISO 16439 két fő módszere:

1. a könyvtár hozadékának értéke pénzügyileg kifejezve (pótlási költségek kiszámítása, könyvtárhasználat értékének tételes meghatározása, időráfordítás költsége, használói becslés a gazdasági és

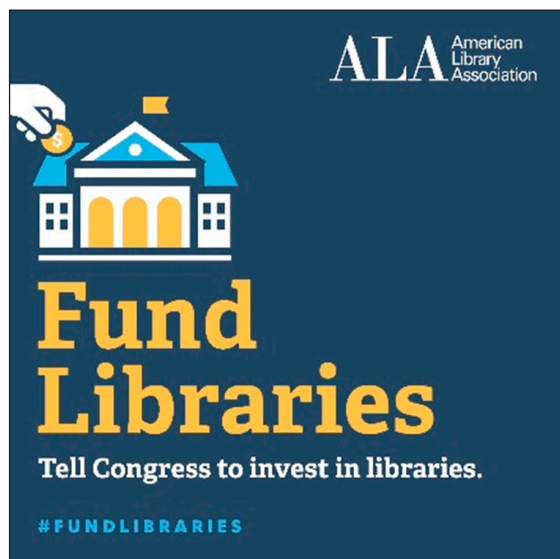
pénzbeli értékről, feltételes értékelés);

2. a könyvtárak (elsősorban a helyi) gazdaságra gyakorolt hatása (vásárlóként és munkaadóként); közvetett turisztikai, kutatási, építészeti, kulturális és szabadidős tevékenységekkel; üzleti információszolgáltatással, kisvállalkozói mentorálással; információműveltség-fejlesztéssel és képzéssel, tudományos előmenetel támogatásával.

Mindkettőre, illetve kombinációjukra is találhatunk követendő külföldi és hazai példákat, érdemes lenne a kérdéskörnek a magyarországi könyvtárügyben, illetve szaksajtóban nagyobb teret engedni, a jelenleginél erőteljesebb hangsúlyt fektetni a források legitimációjára. A könyvtárak ugyanis ma is dominánsan állami forrásokból gazdálkodnak, emellett jelentősek lehetnek (eseti) pályázati bevételeik. Saját bevételeik (pl. beiratkozási és késedelmi díjak) és a külső forrásokból származó támogatásaik (pl. adományok, vállalkozási tevékenység)¹²⁸ rendszerint a legkisebb tételek.¹²⁹

A nemzetközi szaksajtóban már a 2008-as gazdasági világválság nyomása előtt is komoly elemzések és programok jelentek meg a könyvtár hatékonyságáról, értékéről, hasznáról, nélkülözhetetlenségéről stb.,¹³⁰ és a hazai szakfolyóiratokban is felbukkant a téma.¹³¹ Napjainkban minden jelentősebb szakmai szervezet, köztük az IFLA is dolgozik azon, hogy globálisan bemutassa a könyvtárakra fordított adópénzek megtérülését. Az IFLA utal arra, hogy bármennyire is léteznek központi marketing és PR, illetve lobbitevékenységek, helyi szinten kell bizonyítani (olvasatunkban: közérthetően, egyszerű hozzáféréssel, online kommunikálni¹³²) a könyvtár nélkülözhetetlenségét az információs műveltség, a digitális írástudás, a demokratikus találkozóhely és közösségi tér, az internet-hozzáférés és internetes készségfejlesztés, az e-kormányzati és e-kereskedelmi alkalmazások elérése stb. terén. Az érvelés hiánya végzetes lehet, hiszen a válság nyomán a költségvetések megkurtítása sok esetben a kultúrát érinti a legsúlyosabban. Felmérések szükségesek arról, mi hiányzik és megszűnése esetén mi hiányozna a társadalomnak, azonban körültekintően, reálisan, a túlzásokat kerülve, pozitív és barátságos üzenetben szükséges ezeket megfogalmazni, nem megkerülve az esetleges károk érzékeltetését.¹³³ Az értékteremtés prizmjája¹³⁴ nem alkotható meg univerzálisan az összes nyilvános könyvtár számára, de a bizonyítékok gyűjtése inspirációt és támogatást nyújthat, ezáltal pozitív hatással lehet a helyi közösségekre.

Az ALA *National Impact of Library Public Programs Assessment* (NILPPA) kezdeményezése dokumentálja az amerikai nyilvános könyvtári programok jellemzőit, ezzel kifejezve eredményeiket és értékeiket.¹³⁵ A könyvtáros kompetenciákkal kapcsolatban külön kiemeli a pénzügyi felkészültséget: a költségvetéstervezést, a forrásszerzést, a gazdálkodást, a külső partnerekkel történő együttműködést. *State of America's Libraries Report*¹³⁶ évente megjelenő országjelentéseiben méltó teret szentel a gazdaságfejlesztést bizonyító statisztikáknak. Már zajlik az ALA FY2022 #FundLibraries kampánya, melynek célja kormányzati forrásszerzés az USA 116 000 könyvtárának. A 2022-es pénzügyi évre kitűzött cél legalább 206 millió amerikai dollár elérése a *Library Services and Technology Act* (LSTA) és 50 millió amerikai dollár az *Innovative Approaches to Literacy* (IAL) program keretében (15. ábra).¹³⁷ A szétosztott állami források transzparenssek, intézményenként lekérdezhetőek az *Institute of Museum and Library Services* honlapjáról.¹³⁸

15. ábra

A Fund Libraries Campaign Instagramra optimalizált arculati eleme (ALA)

Forrás: http://www.ala.org/advocacy/sites/ala.org/advocacy/files/content/advleg/graphics/FL_Instagram-share.jpg

[Copyright 2021, ALA. This document may be reprinted and distributed for non-commercial and educational purposes only, and not for resale.]

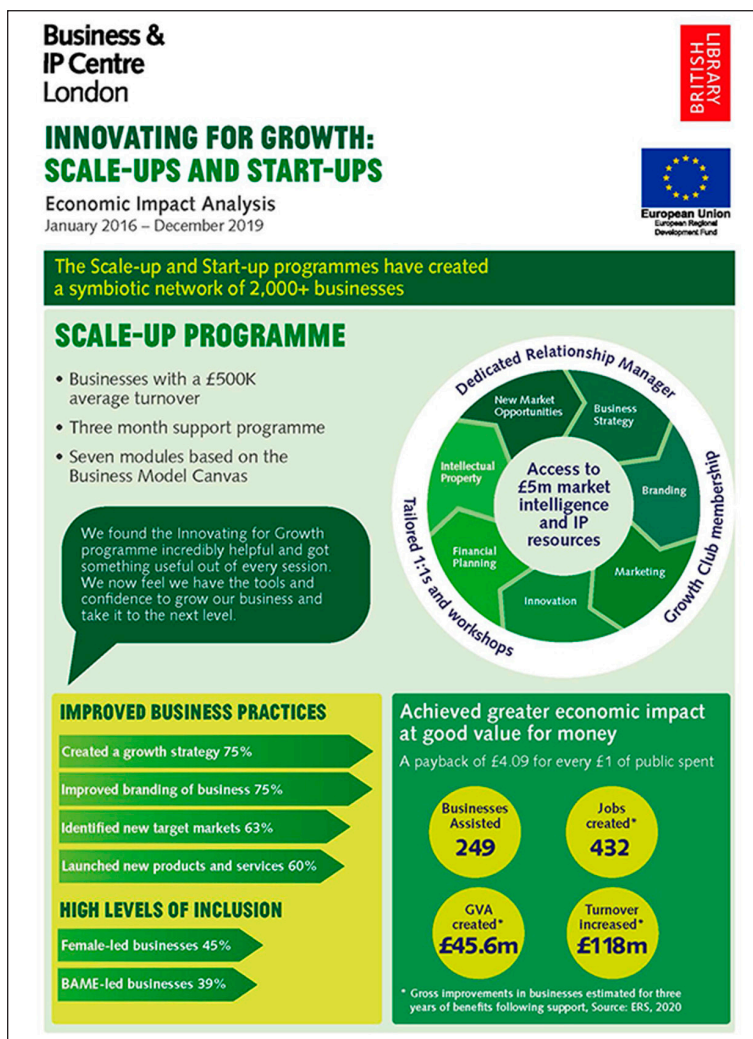
Egyre több intézmény tesz közzé alapos szakértői anyagokat saját gazdasági hasznáról,¹³⁹ ennek egyik zászlóshajója a brit nemzeti könyvtár. A The British

Library statisztikai adatokkal gazdagon alátámasztottan, szakértői anyagokkal¹⁴⁰ bizonyítja például, hogy a BIPC Network érdemben 2016 és 2018 között, három év alatt például több mint 12 000 új vállalkozás és 8000 álláshely létrehozásában való közreműködéssel, 78 millió angol font értékben járult hozzá a brit nemzetgazdaság fejlődéséhez. Minden egyes font közpénz 6,95 font megtérüléssel járt. Az *Innovating for Grow* program 2016 és 2019 közötti – hasonlóan grandiózus – eredményeit a 16. ábráról olvashatjuk le. Óriási fegyvertény ez akkor, amikor a könyvtáraknak napi szinten meg kell küzdeniük elismertségükért, presztízsükért, finanszírozásukért. A BIPC kiváló példája a könyvtári társadalmi hasznosság objektív, minden kétséget kizáró kommunikációjára, amit egyúttal bizonyítanak a használók videó-spotokban vagy rövid szöveges üzenetekben (17. ábra) közzétett elismerései (case studies) is. Szerencsére előljáró magyarországi példával is találkozni. A könyvtár jó befektetés – hirdeti a 18. ábrán a *Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ*, a *Return on investment* (ROI) befektetésarányos megtérülési mutató kiszámításával.

Fontos tisztázni: a könyvtárak szolgáltatásai nem ingyenesek, szolgáltatásaikért többnyire ugyan közvetlenül nem, de közvetve azonban a használók fizetnek a fenntartóktól biztosított költségvetés által. Adóforintokból finanszírozott közintézmények révén inkább fogalmazzunk így és támasszuk alá számadatokkal: a könyvtárak minden fillért megérnek.¹⁴¹

Felhívás keringőre

„*Mi lesz a könyvtárral?*” – tette fel a kérdést 2009-ben Papp István, a hazai könyvtárügy doyenje, majd így folytatta: „*Ez az a kérdés, amelyre senki sem tud biztos választ, csak valószínűsít, extrapolál, jövendöl vagy struccmadarat játszik. Ez utóbbi a legveszélyesebb, mert a változás apró sokkok sorozataként (többnyire technikai innovációk és költségvetési döntések formájában) játszódik le, amely nem kíván azonnali és határozott reagálást, hiszen „ráérünk arra még”.* Az így kelt hamis remény a könyvtáros konzervativizmusát erősíti: kibekkeli, kiguggolja, átvészeli a nehézségeket, panaszkodik, kicsit takarékoskodik, de az idők változtával ott szeretné folytatni, ahol abbahagyta. Holott ideje volna reformos arculatát fordítani a társadalom felé, elővenni innovációs készségét.”¹⁴² Pro és kontra érveket lehetne felsorakoztatni, ezek helyett inkább réginek tekinthető és egyben újként

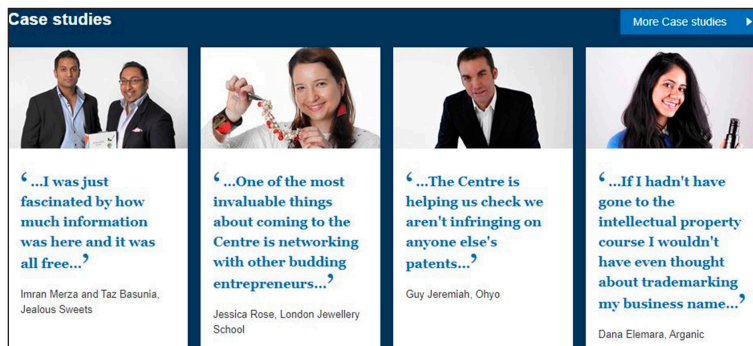

16. ábra

Az Innovating for Grow program 2016 és 2019 közötti gazdasági hatásai (The British Library)

Forrás: <https://www.bl.uk/business-and-ip-centre/about>

[CC BY 4.0]

17. ábra

Használói vélemények a Business & IP Centre szolgáltatásairól (The British Library)

Forrás: <https://www.bl.uk/business-and-ip-centre> [CC BY 4.0]

18. ábra

A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ gazdasági megtérülést bemutató infografikája

Forrás: Kirakat. Szakmai Hírontó 3. évf. 2. sz.

https://www.gvkiik.hu/uploaded_files/files/hirlevel/3.evfolyam/haromperketto.pdf

jelentkező, nem várt kérdések sorozatával zárjuk tanulmányunkat: Mi lesz a Covid19 után?¹⁴³ A járvány által előidézett krízishelyzet hogyan változtathatja meg a kultúrafinanszírozást, a közgyűjteményi szakpolitikákat? Miképpen válhat a *közjóból* (public good) *közösségi érték* (public value)? Milyen értéket képvisel az állampolgárok számára a kulturális intézményrendszer?¹⁴⁴ Hogyan befolyásolható pozitív irányba a döntéshozók véleménye, a használók által a könyvtárakról kialakított kép, a szakma presztízse, utánpótlása, az intézményrendszer pozicionálása?¹⁴⁵ Feszül-e indokolt ellentét a települési és a tudományos könyvtárak között, vagy továbbra is egységes könyvtári hálózatban, hivatásban, érdekképviselésben gondolkodunk?¹⁴⁶ Hogyan változnak a digitális gazdaság kihívásai közepette a könyvtárak szolgáltatásai?¹⁴⁷

A takarékoság, a hosszú távra tervezés, az ésszerű kockázatt vállalás, a fejlesztő- és újítóképesség a fenn-

tarthatóság értékei, amelyek közvetlen vagy közvetett adottságai a hazai könyvtári rendszernek. Közleményünkben számos bevált recept tudományos feldolgozásával rámutattunk, hogy a fenntarthatóság, azon belül is a gazdaságfejlesztés támogatása Magyarországon is adaptálható, biztosan vállalható és megtérülő, számszerűsíthető eredményekkel járó, társadalmi elismerést hozó könyvtári feladat. Könyvtárosként sem feledhetjük, hogy *„az élet nemcsak könyvespolcok határolta jóléti karám, hanem üzleti porond is, ahol a bravúros teljesítményeket értékelik.”*¹⁴⁸

*

Készült a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj, valamint az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-20-5 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával.

Jegyzetek és irodalmi hivatkozások

Az elektronikus hivatkozások megtekintésének dátuma a tanulmány szerkesztése során végzett ellenőrzés időpontját tükrözi.

1. RÓZSA György. „Könyvtárak: az 'információs autószerződés' szervizállomásai vagy bázisintézményei?” == Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 4. (1995) 6., p. 15–16. ISSN 1216-6804. Hozzáférhető: <https://epa.oszk.hu/01300/01367/00165/pdf/02konyvtarpolitika.2.pdf> [Megtekintve: 2021.05.05.]
2. Korai kutatásainkra hatással volt Rózsa György munkássága, aki a 2005-ben kiadott monográfiánk előszavát is jegyzi: RÓZSA György. Előszó. == KISZL Péter. Üzleti információ, céginformáció és a könyvtárak. Budapest: ELTE, 2005. p. 8. ISBN 978-963-217-689-5. A témával kapcsolatos első publikációnk 21 évvel ezelőtt jelent meg: KISZL Péter. Rendszerváltás a könyvtárakban: Közkönyvtárak a gazdasági információk közvetítésében. == Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 47. (2000) 4., p. 171–182. ISSN 1586-2984. Hozzáférhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/2310> [Megtekintve: 2021.05.05.]
3. AUDUNSON, Ragnar A. [et al.] eds. Libraries, archives and museums as democratic spaces in a digital age. Berlin: De Gruyter Saur, 2020. 370 p. (Current topics in library and information practice). ISBN 9783110629545. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1515/9783110629545> [Megtekintve: 2021.05.05.] Ism. KOLTAY Tibor. De-
4. AUDUNSON, Ragnar A. Do we need a new approach to library and information science? == Bibliothek Forschung und Praxis, 42. (2018) 2., p. 357–362. ISSN 1865-7648. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1515/bfp-2018-0040> [Megtekintve: 2021. 05. 05.]
5. KISZL Péter. A könyvtár- és információtudomány, valamint a könyvtárosképzés válaszai a gazdasági, társadalmi és technológiai kihívásokra. == Valóságos könyvtár, könyvtári valóság: Könyvtár- és információtudományi tanulmányok 2020. KISZL Péter – BODA Gáborné Köntös Nelli, szerk. Budapest: ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézet, 2021. p. 57–74. ISBN 978-963-489-268-7. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.21862/vkkv2020.57> [Megtekintve: 2021.05.05.]
6. GAHAGAN, Pia M. – CALVERT, Philip J. Evaluating a public library makerspace. == Public Library Quarterly, 39. (2020) 4., p. 320–345. ISSN 0161-6846. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1080/01616846.2019.1662756> [Megtekintve: 2021.05.05.]; CUN, Aijuan – ABRAMOVICH, Samuel – SMITH, Jordan M. An assessment matrix for library makerspaces. == Library & Information Science Research, 41. (2019) 1., p. 39–47. ISSN 0740-8188. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2018.08.001>

- lisr.2019.02.008 [Megtekintve: 2021.05.05.]; FENFANG, Cao – SHUHENG, Wu – STIVILA, Besiki. Library makerspaces in China: A comparison of public, academic, and school libraries. == *Journal of Librarianship and Information Science*, 52. (2020) 4., p. 1209–1223. ISSN 0961-0006. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1177/0961000620908657> [Megtekintve: 2021.05.05.]; THOMSETT-SCOTT, Beth, ed. *Makerspace and Collaborative Technologies* [elektronikus dok.]. Blue Ridge Summit PA: Rowman & Littlefield, 2020. 120 p. (LITA Guides). ISBN 1538126494 (EPUB)
7. BRUWER, Tim. The Fitzroy Public Library tool lending service: Management implications. == *Australian Library Journal*, 36. (1987) 1., p. 28–32. ISSN 0004-9670. Hozzáférhető csak regisztrált felhasználóknak: <https://search.proquest.com/scholarly-journals/fitzroy-public-library-tool-lending-service/docview/57209804/se-2?accountid=15870> [Megtekintve: 2021.05.05.]; MASSIS, Bruce E. From iPads to fishing rods: Checking out library materials. == *New Library World*, 114. (2013) 1/2., p. 80–83. ISSN 0307-4803. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1108/03074801311291983> [Megtekintve: 2021.05.05.]; JONAS, Söderholm. Borrowing tools from the public library. == *Journal of Documentation*, 72. (2016) 1., p. 140–155. ISSN 0022-0418. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1108/JD-01-2015-0010> [Megtekintve: 2021.05.05.]; JONAS, Söderholm. Tool lending librarianship. == *Journal of Librarianship and Information Science*, 50. (2018) 4., p. 374–385. ISSN 0961-0006. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1177/0961000616666627> [Megtekintve: 2021.05.05.]
 8. LEAVITT, Laura L. – HAMILTON-PENNELL, Christine – FAILS, Barbara. An economic gardening pilot project in Michigan: Libraries and economic development agencies collaborating to promote entrepreneurship. == *Journal of Business & Finance Librarianship*, 15. (2015) 3/4., p. 208–219. ISSN 0896-3568. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1080/08963568.2010.487692> [Megtekintve: 2021.05.05.]
 9. What libraries do. == *I Love Libraries: An initiative of the American Library Association* [online]. Chicago, IL: ALA, cop. 2009–2020. Hozzáférhető: <http://www.ilovelibraries.org/what-libraries-do> [Megtekintve: 2021.05.05.]; *Libraries transform: An initiative of the American Library Association* [online]. Chicago, IL: ALA, cop. 2009–2015. Hozzáférhető: <http://www.ilovelibraries.org/librariestransform> [Megtekintve: 2021.05.05.]
 10. KISZL Péter. Ki viszi át...?: A könyvtárak társadalmi felelősségvállalása a digitális korban. == *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*, 64. (2017) 1., p. 1–23. ISSN 1586-2984. Hozzáférhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/774> [Megtekintve: 2021.05.05.]
 11. BÓDOG András. Miért kell a könyvtárárpület? == *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*. 29. (2020) 11., p. 29–32. ISSN 1216-6804. Hozzáférhető: http://epa.oszk.hu/01300/01367/00333/pdf/EPA01367_3K_2020_11_029-032.pdf [Megtekintve: 2021.05.05.]
 12. MOORE, Jennifer – ELKINS, Aaron – BOELEN, Helen. *Libraries on the move: By land, by sea, and by air*. == 2017 IASL Conference Proceedings (Long Beach, California, USA): Learning without borders [online]. [Edmonton]: University of Alberta Library, 2017. p. 213–221. ISSN 2562-8372. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.29173/iasl7167> [Megtekintve: 2021.05.06.]
 13. BÓDOG András. Könyvtárak a koronavírus-járvány idején: Pandémia és infodémia. == *Könyvtári Figyelő*, Ú.f. 30.=66. (2020) 3., p. 419–436. ISSN 0023-3773. Hozzáférhető: http://epa.oszk.hu/00100/00143/00362/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2020_03_419-436.pdf [Megtekintve: 2021.05.06.]
 14. HAUKE, Petra – CHARNEY, Madeleine – SAHAVIRTA, Hari, eds. *Going green: Implementing sustainable strategies in libraries around the world*. Berlin: De Gruyter Saur, 2018. (IFLA Publications; 177.) ISBN 978-3-11-060584-6. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1515/9783110608878> [Megtekintve: 2021.05.06.]
 15. IFLA Environment, Sustainability and Libraries Section [online]. == Az IFLA honlapja. [The Hague]: IFLA. Utolsó frissítés: 2021.03.11. Hozzáférhető: <https://www.ifla.org/environment-sustainability-and-libraries> [Megtekintve: 2021.05.06.]
 16. IFLA Green Library Award [online]. == Az IFLA honlapja. [The Hague]: IFLA. Utolsó frissítés: 2021.05.18. Hozzáférhető: <https://www.ifla.org/node/10159> [Megtekintve: 2021.05.06.]; Az Óbudai Platán Könyvtár Ezüsthelyi Könyvtár 2020. évi pályázata: SZÉPVÖLGYI Katalin. *Library in the garden, garden in the library – green complexity in the life of a public library Ezüsthely Library Branch Library of Óbuda Platán Library*. Application for the IFLA – ENSULIB Green Library Award 2020 [online]. [The Hague]: IFLA: De Gruyter, 2020. Hozzáférhető: <https://www.ifla.org/files/assets/environmental-sustainability-and-libraries/documents/ezusthely-library.pdf> [Megtekintve: 2021.05.18.]
 17. FLEISCHER Tamás. A fenntarthatóság fogalmáról. 1. fej. == *Közszolgálat és fenntarthatóság*. KNOLL Imre – LAKATOS Péter, szerk. Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2014. p. 9–24. ISBN 978-615-5491-64-1. Hozzáférhető: <http://real.mtak.hu/id/eprint/18404> [Megtekintve: 2021.05.06.]
 18. Pl.: SVEIBY, Karl E. *Szervezetek új gazdasága: a menedzselt tudás*. Budapest: KJK–Kerszöv Kiadó, 2001. 291 p. ISBN

- 963-224-599-7 és BODA György. A tudástőke kialakulása és hatása a vállalati menedzsmentre [elektronikus dok.]. Doktori értekezés; Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem. Budapest, 2005. Hozzáférhető: <http://hdl.handle.net/10890/396> [Megtekintve: 2021.05.06.]
19. 8/2013. (III. 28.) OGY határozat a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiáról. == Törvények és országgyűlési határozatok [online]. Budapest: Wolters Kluwer, [s.a.]. Hozzáférhető: <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a13h0018>. OGY [Megtekintve: 2021.05.06.]
 20. Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia 2013. Budapest: Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács, 2013. 20. p. ISBN 978-963-08-7737-4. Hozzáférhető: <https://eionet.kormany.hu/akadalymentes/download/1/26/71000/NFFT-HUN-web.pdf> [Megtekintve: 2021.05.06.]
 21. Uo.: p. 25–26.
 22. HARDIN, Garrett. The tragedy of the commons. == Science, 162. (1968) 3859., p. 1243–1248. ISSN 0036-8075. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1126/science.162.3859.1243> [Megtekintve: 2021.05.06.]
 23. MEADOWS, Donella H. – MEADOWS, Dennis L. – RANDERS, Jørgen – BEHRENS, William W. III. The limits to growth: A report for the Club of Rome's project on the predicament of mankind. New York, NY: Universe Books, 1972. 205 p. ISBN 0-87663-165-0. Hozzáférhető: https://collections.dartmouth.edu/teitexts/meadows/diplomatic/meadows_ltg-diplomatic.html [Megtekintve: 2021.05.06.]
 24. Report of the World Commission on Environment and Development: Our common future. Oslo: [United Nations], 1987. 300 p. Hozzáférhető: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>. [Megtekintve: 2021. 05. 06.] és PERSÁNYI Miklós, szerk.: Közös jövőnk. Budapest: Mezőgazdasági Kiadó, 1988. 404 p. ISBN 963-232-660-1
 25. FODOR Éva. A fenntarthatóság értelmezése és elvi keretei. == Új Pedagógiai Szemle, 70. (2020) 1/2., p. 133–146. ISSN 1215-1807. Hozzáférhető: https://epa.oszk.hu/00000/00035/00197/pdf/EPA00035_upsz_2020_01-02_133-146.pdf [Megtekintve: 2021.05.06.]
 26. Human Development Index (HDI).[online]. == Human Development Report [webhely]. New York, NY: United Nations Development Programme, 2020. Hozzáférhető: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi> [Megtekintve: 2021.05.06.]
 27. The next frontier: Human development and the Anthropocene: Human Development Report 2020 [elektronikus dok.]. New York, NY: United Nations Development Programme, 2020. 412 p. eISBN 978-92-1-005516-1, eISSN 2412-3129. Hozzáférhető: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2020.pdf> [Megtekintve: 2021.05.06.]
 28. Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development: United Nations A/RES/70/1. General Assembly, 21 October 2015 [elektronikus dok.]. [New York, NY]: United Nations, 2015. 35 p. Hozzáférhető: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E [Megtekintve: 2021.05.06.]
 29. The 17 goals [online]. == United Nations Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development. [New York, NY]: UN, [2015]. Hozzáférhető: <https://sdgs.un.org/goals> [Megtekintve: 2021.05.06.]; 17 goals to transform our world [online]. == United Nations Sustainable Development Goals. [New York, NY]: UN, [2015]. Hozzáférhető: <https://www.un.org/sustainabledevelopment> [Megtekintve: 2021.05.06.]
 30. The International Advocacy Programme (IAP) [online]. == Az IFLA honlapja. [The Hague]: IFLA. Utolsó frissítés: 2021.04.16. Hozzáférhető: <https://www.ifla.org/ldp/iap> [Megtekintve: 2021.05.06.]
 31. Libraries, Development and the United Nations 2030 Agenda [online]. == Az IFLA honlapja. [The Hague]: IFLA. Utolsó frissítés: 2020.03.10. Hozzáférhető: <https://www.ifla.org/libraries-development> [Megtekintve: 2021.05.06.]
 32. Ld.: MESCHÉDE, Christine – HENKEL, Maria. Library and information science and sustainable development: A structured literature review. == Journal of Documentation, 75. (2019) 6., p. 1356–1369. ISSN 0022-0418. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1108/JD-02-2019-0021> [Megtekintve: 2021.05.06.]
 33. PI.: PINTO, Leonor G. – OCHÓA, Paula. Public libraries' contribution to Sustainable Development Goals: Gathering evidences and evaluating practices. IFLA WLIC 2017, Wrocław, Poland. Session 190. Public Libraries, Environment, Sustainability and Libraries SIG [online]. == Az IFLA honlapja. [The Hague]: IFLA. Utolsó frissítés: 2017.09.29. Hozzáférhető: <http://library.ifla.org/id/eprint/1946> [Megtekintve: 2021.05.06.]
 34. Libraries and the Sustainable Development Goals: A storytelling manual [elektronikus dok.]. [Den Haag]: IFLA, 2018. 28 p. Hozzáférhető: <https://www.ifla.org/files/assets/hq/topics/libraries-development/documents/sdg-storytelling-manual.pdf> [Megtekintve: 2021.05.06.]; Könyvtárosok az ENSZ 2030 Agenda és a fenntartható fejlődés megvalósításáért: Az MKE válasza az IFLA kezdeményezésére: Válogatás a 2017. november 22-i budapesti konferenciát

- követően a résztvevők által beküldött jó gyakorlatokból [elektronikus dok.]. Budapest: Magyar Könyvtárosok Egyesülete, 2018. [32] p. Hozzáférhető: https://mke.info.hu/wp-content/uploads/2018/03/SDG_sztorik_nyomda_final-jav3.pdf [Megtekintve: 2021.05.06.]
35. Library Map of the World [online]. == Az IFLA honlapja. [The Hague]: IFLA, [s.a.]. Hozzáférhető: <https://librarymap.ifla.org> [Megtekintve: 2021.05.06.]; SDG Storytelling Flowchart [elektronikus dok.]. == Az IFLA honlapja. [The Hague]: IFLA, [s.a.]. Hozzáférhető: <https://www.ifla.org/files/assets/hq/topics/libraries-development/documents/sdg-storytelling-flowchart.pdf> [Megtekintve: 2021.05.06.]
36. Közvetett magyarországi példák a 34. jegyzetben szereplő MKE-kiadványban olvashatunk.
37. Culture 2030 indicators [elektronikus dok.]. Paris: UNESCO, 2019. 109 p. ISBN 978-92-3-100355-4. Hozzáférhető: UNESDOC Digital Library, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000371562> [Megtekintve: 2021.05.06.]
38. Sustainable Development Goals == European Commission. International Partnership [website]. [Bruxelles]: EC, [s.a.]. Hozzáférhető: https://ec.europa.eu/international-partnerships/sustainable-development-goals_en [Megtekintve: 2021.05.06.]; Európai Bizottság. A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A következő lépések Európa fenntartható jövőjéért: Európai fellépés a fenntarthatóságért. COM(2016) 739 final. Strasbourg: Európai Bizottság, 2016. Letölthető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0739&from=EN> [Megtekintve: 2021.05.06.]
39. Sustainable development in the European Union: Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context [elektronikus dok.]. 2020 edition. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020. 366 p. ISBN 978-92-76-17442-4. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.2785/555257> [Megtekintve: 2021.05.06.]
40. EU holistic approach to sustainable development: The EU approach towards implementing the UN's 2030 Agenda for Sustainable Development together with its Member States [online]. [Bruxelles]: European Commission. [s.a.]. Hozzáférhető: https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals/eu-holistic-approach-sustainable-development_en [Megtekintve: 2021.05.06.]; European Commission Priorities [elektronikus dok.]. [Bruxelles]: [EC], [s.a.]. Hozzáférhető: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/sdgs_web1_0.png [Megtekintve: 2021.05.06.]
41. Európai Bizottság [webhely]. Az Európai Bizottság prioritásai [aloldal]. [Brüsszel]: Európai Bizottság, [2019]. Hozzáférhető: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024_hu [Megtekintve: 2021.05.06.]
42. Európai Bizottság [webhely]. Európai helyreállítási terv [aloldal]. [Brüsszel]: Európai Bizottság, [2020]. Hozzáférhető: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_hu [Megtekintve: 2021.05.06.]
43. European Commission [webhely]. The Digital Economy and Society Index (DESI). [aloldal]. [Bruxelles]: European Commission, [s.a.]. Hozzáférhető: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-economy-and-society-index-desi> [Megtekintve: 2021.05.06.]
44. A digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő mutató (DESI), 2020 Magyarország [elektronikus dok.]. Brüsszel: Európai Bizottság, 2020. p. 3. Hozzáférhető: https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=66944 [Megtekintve: 2021.05.06.]
45. Hungary in the digital economy and society index. == European Commission [webhely]. Shaping Europe's digital future [aloldal]. [Bruxelles]: EC, 2020. Hozzáférhető: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/hungary> [Megtekintve: 2021.05.06.]
46. Vö. CSEH Gergely. A magyar társadalom digitális felkészültsége európai uniós és tengerentúli összehasonlításban. == Társadalmi riport 2020. KOLOSI Tamás – SZELÉNYI Iván – TÓTH István György, szerk. Budapest: TÁRKI, 2020. p. 244–262. ISSN 1216-6561. Hozzáférhető: https://www.tarki.hu/sites/default/files/2020-10/244_262_Cseh_web.pdf [Megtekintve: 2021.05.06.]
47. Európai szakpolitikai együttműködés („Oktatás és képzés 2020”). == Európai Bizottság [webhely]. Oktatás és képzés [aloldal]. [Brüsszel]: Európai Bizottság, [2020]. Hozzáférhető: https://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/et2020-framework_hu [Megtekintve: 2021.05.06.]
48. A Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról. == Európai Bizottság [webhely]. Oktatás és képzés [aloldal]. [Brüsszel]: Európai Bizottság, [2019]. Hozzáférhető: https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/council-recommendation-on-key-competences-for-lifelong-learning_hu [Megtekintve: 2021.05.06.]; Keycompetences for lifelong learning [elektronikus dok.]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019. 20 p. ISBN 978-92-76-00476-9 (pdf). Hozzáférhető: <https://doi.org/10.2766/569540>; CARRETERO, Stephanie – VOURIKARI, Riina – PUNIE, Yves. DIGCOMP

- 2.1 [elektronikus dok.]: Állampolgári digitáliskompetencia-keret: Nyolc jártassági szinttel és gyakorlati példák-
kal. EUR 18558 EN. [Budapest]: Digitális Pedagógiai
Módszertani Központ, cop. 2019. 36 p. Hozzáférhető:
https://dpmk.hu/wp-content/uploads/2019/07/DigComp2.1_forditas_6_20200130.pdf [Megtekintve: 2021.05.06.]
49. European Commission [webhely]. Eurydice [aloldal]. [Bruxelles]: EC, [s.a.]. Hozzáférhető: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/home_en [Megtekintve: 2021.05.06.]
50. Európai Bizottság [webhely]. Erasmus+ [aloldal]. [Brüsszel]: Európai Bizottság, [2019]. Hozzáférhető: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node_hu [Megtekintve: 2021.05.06.]
51. HEInnovate [webhely]: An initiative of the European Commission's DG Education and Culture in partnership with the OECD. [S.l.]: EC: OECD, [2014]. Hozzáférhető: <https://heinnovate.eu/en> [Megtekintve: 2021.05.06.]
52. DigKomp: Digitáliskompetencia-keretrendszer [online]. [Budapest]: Digitális Jólét Program, cop. 2021. Hozzáférhető: <https://digitalisjoletprogram.hu/hu/tartalom/digkomp> [Megtekintve: 2021.05.06.]
53. CARRETERO, Stephanie – VUORIKARI, Riina – PUNIE, Yves. DigComp 2.1 [elektronikus dok.]: The Digital Competence Framework for Citizens with eight proficiency levels and examples of use. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. 48 p. ISBN 978-92-79-68006-9 (pdf), eISSN 1831-9424. Hozzáférhető: <http://dx.doi.org/10.2760/38842> [Megtekintve: 2021.05.06.]
54. Európa digitális évtizede [elektronikus dok.]: A Bizottság kijelöli a digitálisan felkészült Európa 2030-ig történő megvalósítása felé vezető utat. Sajtóközlemény. Brüsszel: Európai Bizottság, 2021. március 9. Hozzáférhető: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/IP_21_983 [Megtekintve: 2021.05.06.]
55. Digital Day 2021 [elektronikus dok.]: EU countries commit to key digital initiatives for Europe's Digital Decade. Press release. Brussels: European Commission, 19 March 2021. Hozzáférhető: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_1186 [Megtekintve: 2021.05.06.]
56. Európai Bizottság [webhely]. Európai adatstratégia [aloldal]. [Brüsszel]: Európai Bizottság, [2019]. Hozzáférhető: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-data-strategy_hu [Megtekintve: 2021.05.06.]
57. Európai Bizottság [webhely]. Európa digitális jövőjének megtervezése [aloldal]. [Brüsszel]: Európai Bizottság, [2019]. Hozzáférhető: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-data-strategy_hu [Megtekintve: 2021.05.06.]
58. Digitális Jólét Program [webhely]. Rólunk [aloldal]. [Budapest]: Digitális Jólét Program, cop. 2021. Hozzáférhető: <https://digitalisjoletprogram.hu/hu/rolunk> [Megtekintve: 2021.05.06.]
59. Felhívások társadalmi egyeztetése 2021–2027. == Palyazat.gov.hu [webhely]. Budapest: Innovációs és Technológiai Minisztérium, 2019. Hozzáférhető: <https://www.palyazat.gov.hu/felhvsok-trsadalmi-egyeztetse-2021-2027> [Megtekintve: 2021.05.06.]
60. Nyert az ELTE-s részvételű CHARM-EU az Unió pályázatán [elektronikus dok.] == Az Eötvös Loránd Tudományegyetem honlapja. Feltöltve: 2019.06.27. Hozzáférhető: <https://www.elte.hu/content/nyert-az-elte-s-reszvetelu-charm-eu-az-unio-palyazatan.t.19205> [Megtekintve: 2021.05.06.]
61. A fenntarthatóság globális kihívásai [elektronikus dok.] == Az Eötvös Loránd Tudományegyetem honlapja. Feltöltve: 2021.03.14. Hozzáférhető: <https://www.elte.hu/content/a-fenntarthatosag-globalis-kihivasai-felhivas.t.23061> [Megtekintve: 2021.05.06.]
62. A hazai felsőoktatásban rejlő tudás és kapacitások hasznosítása az innovációs ökoszisztéma fenntartható fejlődésének kulcsa [elektronikus dok.] == A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal honlapja. Feltöltve: 2020.01.14., utolsó módosítás: 2020.06.02. Hozzáférhető: <https://nkfih.gov.hu/palyazoknak/innovacios-okoszisztema/egyetemi-innovacios> [Megtekintve: 2021.05.06.]
63. Nemzeti Laboratóriumok Program [elektronikus dok.] == A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal honlapja. Feltöltve: 2021.01.05., utolsó módosítás: 2021.01.18. Hozzáférhető: <https://nkfih.gov.hu/palyazoknak/innovacios-okoszisztema/nemzeti-laboratoriumok> [Megtekintve: 2021.05.06.]
64. Területi Innovációs Platformok [elektronikus dok.] == A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal honlapja. Feltöltve: 2020.04.23., utolsó módosítás: 2021.04.29. Hozzáférhető: <https://nkfih.gov.hu/palyazoknak/innovacios-okoszisztema/teruleti-innovacios> [Megtekintve: 2021.05.06.]
65. Vö. „A könyvtár nem az, aminek elsőre látszik” (7. p.) – erre rímelve a gazdasági fejlődés támogatása számos ponton megjelenik a közösségi tér funkciót körül járva: TÓTH Máté. Könyvtár és közösség. Budapest: Argumentum Kiadó, 2015. 138 p. ISBN 978-963-446-742-7

66. A fiatalok pénzügyi nem formális nevelésének könyvtári eszköztárát részletesen elemzi: KISZL Péter. Pénzügyekben tudatos generációk – könyvtári támogatással?: A fiatalkori pénzügyi nevelés nemzetközi és hazai programkörnyezete. == Könyv és Nevelés, 22. (2020) 3/4., p. 7–35. ISSN 0454-3475.
67. IFLA Strategy 2019–2024 [online] == Az IFLA honlapja. [The Hague]: IFLA, 2019. Hozzáférhető: <https://www.ifla.org/strategy> [Megtekintve: 2021.05.06.]
68. WYBER, Stephen. Delivering development in a digital world. 6 roles for libraries and library workers [YouTube videó]. [The Hague]: IFLA.org, 2020. 17:44 perc. Vetítve a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Kompetencia és trendek c. konferenciáján, 2020. november 18-án. Címfordítás: Fejlődési célok a digitális világban: A könyvtárak és a könyvtárosok hat szerepköre. Hozzáférhető: <https://www.youtube.com/watch?v=ALKITeBedOI> [Megtekintve: 2021.05.06.]
69. Resources for public libraries serving persons experiencing homelessness. == ALA Public Library Association [webhely]. Publications & Resources [aloldal]. Chicago, IL: ALA, cop. 1996–2021. Hozzáférhető: <http://www.ala.org/pla/resources/tools/homelessness> [Megtekintve: 2021.05.06.]
70. HOWARD, Heather A. – WOOD, Nora – STONEBRAKER, Ilana. Mapping information literacy using the business research competencies. == Reference Services Review, 46. (2018) 4., p. 543–564. ISSN 0090-7324. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1108/RSR-12-2017-0048> [Megtekintve: 2021.05.06.]
71. 150 million new technology-oriented jobs and the skills needed to get them. == ALA Public Library Association [webhely]. Online Learning [aloldal]. Chicago, IL: ALA, cop. 1996–2021. Hozzáférhető: <http://www.ala.org/pla/education/onlinelearning/webinars/ondemand/150million> [Megtekintve: 2021.05.06.]
72. DigitalLead: Rural libraries creating new possibilities. == ALA Public Library Association [webhely]. Digital Literacy [aloldal]. Chicago, IL: ALA, cop. 1996–2021. Hozzáférhető: <http://www.ala.org/pla/initiatives/digitallead> [Megtekintve: 2021.05.06.]
73. Libraries lead with digital skills. == ALA Public Library Association [webhely]. Digital Literacy [aloldal]. Chicago, IL: ALA, cop. 1996–2021. Hozzáférhető: <http://www.ala.org/pla/initiatives/google> [Megtekintve: 2021.05.06.]
74. PLA and Microsoft Public WiFi Access Micro Grant Program. == ALA Public Library Association [webhely]. Digital Literacy [aloldal]. Chicago, IL: ALA, cop. 1996–2021. Hozzáférhető: <http://www.ala.org/pla/initiatives/publicwifi> [Megtekintve: 2021.05.06.]
75. Skilling for employment post COVID-19. == ALA Public Library Association [webhely]. Digital Literacy [aloldal]. Chicago, IL: ALA, cop. 1996–2021. Hozzáférhető: <http://www.ala.org/pla/initiatives/digitalskilling> [Megtekintve: 2021.05.06.]
76. DigitalLearn.org [webhely]. [Chicago, IL]: ALA Public Library Association, 2013. Hozzáférhető: <https://www.digitallearn.org> [Megtekintve: 2021.05.06.]
77. OECD [webhely]: Organisation for Economic Co-operation and Development. Paris: OECD, [s. a.]. Hozzáférhető: <http://www.oecd.org> [Megtekintve: 2021.05.06.]
78. OECD/INFE Toolkit for measuring financial literacy and financial inclusion [elektronikus dok.]. Paris: OECD, 2018. p. 4. Hozzáférhető: <http://www.oecd.org/financial/education/2018-INFE-FinLit-Measurement-Toolkit.pdf> alapján idézi: CSORBA László. Pénzügyi kultúra és pénzügyi műveltség, a pénzügyi magatartás meghatározó tényezői. == Pénzügyi Szemle [online], 65. (2020) 1., p. 75–76. ISSN 2064-8278. Hozzáférhető: https://doi.org/10.35551/PSZ_2020_1_6 [Megtekintve: 2021.05.06.]
79. BÁRCZI Judit – ZÉMAN Zoltán. A pénzügyi kultúra és annak anomáliái. == Polgári Szemle [online], 11. (2015) 1/3. ISSN 1786-6553. Hozzáférhető: <https://polgariszemle.hu/archivum/93-2015-junius-11-evfolyam-1-3-szam/gazdasagpolitika/651-a-penzuegyi-kultura-es-annak-anomaliai> [Megtekintve: 2021.05.06.]
80. AMAGIR, Alisa – GROOT, Wim – VANDEN BRINK, Henriëtte M. – WILSCHUT, Arie. A review of financial-literacy education programs for children and adolescents. == Citizenship, Social and Economics Education, 17. (2018) 1., p. 56–80. ISSN 2047-1734. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1177/2047173417719555> [Megtekintve: 2021.05.06.]
81. DEWI, Vera I. – FEBRIAN, Erie – EFFENDI, Nury – ANWAR, Mokhammad – NIDAR, Sulaeman R. Financial literacy and its variables: The evidence from Indonesia. == Economics and Sociology, 13. (2020) 3., p. 133–154. ISSN 2071-789X. Hozzáférhető: <http://doi.org/10.14254/2071-789X.2020/13-3/9> [Megtekintve: 2021.05.06.]
82. ŚWIECKA, Beata – GRZESIUK, Aleksandra – KORCZAK, Dieter – WYSZKOWSKA-KANIEWSKA, Olga. Financial literacy and financial education: Theory and survey. Berlin; Boston MA: De Gruyter Oldenbourg, 2019. 114 p. ISBN 9783110632965. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1515/9783110636956> [Megtekintve: 2021.05.06.]
83. Pénzügyi tudatosság fejlesztésének stratégiája [elektronikus dok.]. [S.l.]: [s.n.], [2017]. 63 p. Hozzáférhető: <https://20152019.kormany.hu/download/5/39/21000/P%C3%A9nz%C3%BCgyi%20tudatoss%C3%A>

- 1g%20fejleszt%C3%A9s%C3%A9nek%20strat%C3%A9gi%C3%A1ja.pdf [Megtekintve: 2021.05.06.]
84. Business Reference And Services Section (BRASS). == ALA Reference and User Services Association (RUSA) [webhely]. Sections & interest groups [aloldal]. Chicago, IL: ALA, cop. 1996–2021. Hozzáférhető: <http://www.ala.org/rusa/sections/brass> [Megtekintve: 2021.05.06.]
85. RUSA Interest Group: Financial Literacy [online] == RUSA connect [webhely]. Reference and User Association. Chicago, IL: ALA, cop. 2009–2021. Hozzáférhető: <https://connect.ala.org/rusa/communities/community-home?CommunityKey=307cebd5-715a-4f4f-9880-7b669e679b36> [Megtekintve: 2021.05.06.]
86. Financial literacy education in libraries: Guidelines and best practices for service [elektronikus dok.]. [Chicago, IL]: ALA RUSA [etc.], 2014. 38 p. Hozzáférhető: http://www.ala.org/rusa/sites/ala.org.rusa/files/content/FLEGuidelines_Final_September_2014.pdf [Megtekintve: 2021.05.06.]
87. Financial literacy in public libraries: A guide for building collections. == ALA [webhely] LibGuides aloldal [online]. [Chicago, IL]: ALA. Utolsó frissítés: 2021.03.18. Hozzáférhető: <https://libguides.ala.org/finra-ore/personalfinance> [Megtekintve: 2021.05.06.]
88. FINRA Financial Industry Regulatory Authority [webhely]. Washington, DC: FINRA, cop. 2021. Hozzáférhető: <https://www.finra.org> [Megtekintve: 2021.05.06.]
89. Money Smart Week: 2019 annual report [elektronikus dok.]. Chicago, IL: Federal Reserve Bank of Chicago, [2020]. 24 p. Hozzáférhető: <https://www.moneysmartweek.org/~media/publications/msw-annual-report/2019-money-smart-week-annual-report.pdf?la=en> [Megtekintve: 2021.05.06.]
90. Smart Investing@Your Library [webhely]. [Chicago, IL]: ALA; [Washington, DC]: FINRA, [s.a.]. Hozzáférhető: <https://smartinvesting.ala.org> [Megtekintve: 2021.05.06.]
91. Thinking Money for Kids. == ALA [webhely]. Tools, publications & resources aloldal [online]. Chicago, IL: ALA, cop. 1996–2021. Hozzáférhető: <http://www.ala.org/tools/programming/thinking-money-kids> [Megtekintve: 2021.05.06.]
92. A startup magyar terminológiáját meghatározza: 331/2017. (XI. 9.) Korm. rendelet a korai fázisú vállalkozások és a korai fázisú vállalkozásokat támogató vállalkozások nyilvántartásba vétel iránti eljárásának részletes szabályairól. Hozzáférhető: <https://njt.hu/jogszabaly/2017-331-20-22> [Megtekintve: 2021.05.06.]; Az innováció fogalma: 2014. évi LXXVI. törvény a tudományos kutatásról, fejlesztésről és innovációról 3. § 6.
- Hozzáférhető: <https://njt.hu/jogszabaly/2014-76-00-00> [Megtekintve: 2021.05.06.]
93. DSS – Magyarország Digitális Startup Stratégiája [online]. [Budapest]: Digitális Jólét Program, cop. 2021. Hozzáférhető: <https://digitalisjoletprogram.hu/hu/tartalom/dss-magyarország-digitalis-startup-strategiaja> [Megtekintve: 2021.05.06.]
94. HSUP: Hungarian Startup University Program [online] [Budapest]: Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, [s.a.]. Hozzáférhető: <https://hsup.nkfi.gov.hu> [Megtekintve: 2021.05.06.]
95. PI. KISZL Péter. Magyarországi céginformációs rendszerek tipizálása. == Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 49. (2002) 6/7., p. 231–247. ISSN 1586-2984. Hozzáférhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/1915> [Megtekintve: 2021.05.06.]; KISZL Péter. Bonnier az élvonalban: Koncentráció a hazai céginformációs piacon. == Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 52. (2005) 3., p. 122–125. ISSN 1586-2984. Hozzáférhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/1188> [Megtekintve: 2021.05.06.]; KISZL Péter. Zavarosban halászók: Villanások az üzleti információs piac kétes zónájából. == Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 58. (2011) 8., p. 348–358. ISSN 1586-2984. Hozzáférhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/890> [Megtekintve: 2021.05.06.]; KISZL Péter. Könyvtárak a vállalkozókért – nemzetközi impressziók. == Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 64. (2017) 5., p. 235–240. ISSN 1586-2984. Hozzáférhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/971> [Megtekintve: 2021.05.06.]
96. MARCO, Guy A. The American public library handbook. Santa Barbara CA: Libraries Unlimited, 2012. 426. p. ISBN 97815911589105
97. KISZL Péter. Könyvtárak a közösségért – New Yorkban. == Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 61. (2014) 9., p. 315–330. ISSN 1586-2984. Hozzáférhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/433> [Megtekintve: 2021.05.06.]
98. SCORE [webhely]. Herndon, VA: SCORE Association, cop. 2021. Hozzáférhető: <https://www.score.org> [Megtekintve: 2021.05.06.]
99. America's SBDC [webhely]. America's Small Business Development Center Network. [S.I.]: America's SBDC, cop. 2021. Hozzáférhető: <https://americassbdc.org> [Megtekintve: 2021.05.06.]
100. Chicago Public Library [webhely]. Jobs & Small Business [aloldal]. Chicago, IL: Chicago Public Library, cop. 2021. Hozzáférhető: <https://www.chipublib.org/jobs-small-business> [Megtekintve: 2021.05.06.]

101. Phoenix Public Library [webhely]. hive@central [aloldal]. Phoenix, AZ: Phoenix Public Library; City of Phoenix, [s.a.]. Hozzáférhető: <https://www.phoenixpubliclibrary.org/hive> [Megtekintve: 2021.05.06.]
102. Closing the entrepreneurship gap: Tools for libraries. == Urban Libraries Council [webhely]. Resources [aloldal]. Wahsington, DC: Urban Libraries Council, cop. 2021. Hozzáférhető: <https://www.urbanlibraries.org/resources/closing-the-entrepreneurship-gap> [Megtekintve: 2021.05.06.]
103. About Shanghai Library (Institute of Scientific and Technical Information of Shanghai) == Shanghai Library [webhely]. Shanghai: Shanghai Library, [s.a.]. Hozzáférhető: <http://www.library.sh.cn/Web/news/AboutUs/index.html> [Megtekintve: 2021.05.06.]; The Future Learning Experience of Public Area – Redesign Shanghai Library Innovation Space [online] == Sheng-Hung Lee honlapja. [S.l.]: WIX.com, 2017. Hozzáférhető: <https://shenghunglee.wixsite.com/design/shanghaiibraryinnovationspace> [Megtekintve: 2021.05.06.]
104. BARTON Dávid. Üzleti információszolgáltatás az Egyesült Királyságban. == Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 61. (2014) 5., p. 167–184. ISSN 1586-2984. Hozzáférhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/392> [Megtekintve: 2021.05.06.]
105. The British Library [webhely]. Business & IP Centre National Network [aloldal]. London: British Library, [s.a.]. Hozzáférhető: <https://www.bl.uk/business-and-ip-centre/national-network> [Megtekintve: 2021.05.06.]
106. RIES, Eric. Lean startup: Hogyan tegyük ötleteinket sikeressé és fenntarthatóvá? Átd. kiad. Budapest: HVG Könyvek Kiadó, 2019. 286 p. ISBN 9789633041437
107. British Library Business & IP Centre [YouTube videó]. [London]: BIPCTV, [2016]. 2:33 perc Hozzáférhető: <https://www.youtube.com/user/BIPCTV> [Megtekintve: 2021.05.06.]
108. City Business Library (CBL) [online]. Hozzáférhető: <https://www.cityoflondon.gov.uk/supporting-businesses/economic-research/city-business-library> [Megtekintve: 2021.05.06.]; GREENWOOD, Esther – FOSTER, Wendy. Services for business at City Business Library. == Refer [online], 31. (2015) 2., p. 26–28. ISSN 0144-2384. Hozzáférhető: <https://referisg.wordpress.com/2015/06/21/services-for-business-at-city-business-library> [Megtekintve: 2021.05.06.] A tanulmány benyújtása után a City Business Library elnevezése megváltozott: Small Business Research and Enterprise Centre (SBREC).
109. BnF [webhely]. PRISME: Pôle de Ressources et d'Information Sur le Monde de l'Entreprise [aloldal]. [Paris]: BnF, cop. 2021. Hozzáférhető: <https://www.bnf.fr/fr/prisme-pole-de-ressources-et-dinformation-sur-le-monde-de-lentreprise> [Megtekintve: 2021.05.06.]
110. Korábbi üdítő hazai kivétel: SZABÓ Tamás Péter. Gazdasági és üzleti információk szolgáltatása franciaországi nyilvános könyvtárakban. == Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 12. (2003) 8., p. 26–37. ISSN 1216-6804. Hozzáférhető: <http://epa.oszk.hu/01300/01367/00044/pdf/03extrahungariam.pdf> [Megtekintve: 2021.05.06.]
111. The Library of Congress [webhely]. Science, Technology and Business Division, Business Reference Services [aloldal]. [Washington, DC]: The Library of Congress, utolsó frissítés: 2021.05.11. Hozzáférhető: <https://www.loc.gov/rr/business> [Megtekintve: 2021.05.06.]
112. BOWEN, Cathy F. – RIZK, Daad A. Libraries and financial literacy programs. == Journal of Business & Finance Librarianship, 20. (2015) 1/2., p. 1–6. ISSN 0896-3568. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1080/08963568.2015.978722> [Megtekintve: 2021.05.06.]
113. VAALER, Alyson – REITER, Lauren – FAULKNER, Ash E. They seek, but do they find?: Investigating the financial information-seeking behavior of college students. == College & Research Libraries, 82. (2021) 2., p. 267–285. ISSN 0010-0870. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.5860/crl.82.2.267> [Megtekintve: 2021.05.06.]
114. FAULKNER, Ash E. Financial literacy literature in U.S. public libraries: exploring common resources in our collections. == The Reference Librarian, 62. (2021) 1., p. 59–80. ISSN 0276-3877. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1080/02763877.2021.1892010> [Megtekintve: 2021.05.06.]
115. PI. HOPPENFELD, Jared et al. Librarians and the entrepreneurship bootcamp for veterans: Helping disabled veterans with business research. == Journal of Business & Finance Librarianship, 18. (2013) 4., p. 293–308. ISSN 0896-3568. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1080/08963568.2013.825227> [Megtekintve: 2021.05.06.]; PRYOR, Christina. Mind your business: Reaching the small business owner and entrepreneur through community partnership and programming. == Journal of Library Administration, 54. (2014) 3., p. 187–196. ISSN 0193-0826. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1080/01930826.2014.915164> [Megtekintve: 2021.05.06.]; FRANKS, Janet E. – JOHNS, Carol. Entrepreneur assistance & economic development in Florida libraries. == Reference Services Review, 43. (2015) 3., p. 400–418. ISSN 0090-78324. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1108/RSR-03-2015-0014> [Megtekintve: 2021.05.06.]; MACDONALD, Anne T. Dedicated business centers in public libraries. == Reference Services Review, 43. (2015) 3., p. 344–368. ISSN 0090-7324. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1108/RSR-03-2015-0014>

- org/10.1108/RSR-02-2015-0007 [Megtekintve: 2021.05.06.]; MEHRA, Bharat – BISHOP, Bradley W. – PARTEE, Robert P. II. How do public librarians assist small businesses in rural communities?: An exploratory qualitative study in Tennessee. == *Libri*, 67. (2017) 4., p. 245–260. ISSN 1865-8423. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1515/libri-2017-0042> [Megtekintve: 2021.05.06.]; MEHRA, Bharat – BISHOP, Bradley W. – PARTEE, Robert P. II. Small business perspectives on the role of rural libraries in economic development. == *Library Quarterly*, 87. (2017) 1., p. 17–35. ISSN 0024-2519. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1086/689312> [Megtekintve: 2021.05.06.]
116. PI. GRIFFIS, Patrick. Academic libraries as community resource partners for entrepreneurs. == *Reference Services Review*, 43. (2015) 3., p. 461–467. ISSN 0090-7324. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1108/RSR-06-2015-0028> [Megtekintve: 2021.05.06.]; RADNIECKI, Tara. How academic libraries can support innovation & entrepreneurship. == ICERI2016 9th annual International Conference of Education, Research and Innovation Seville, Spain. 14–16 November, 2016. Proceedings. Valencia: IATED Academy 2016. p. 146–151. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.21125/iceri.2016.1030> [Megtekintve: 2021.05.06.]; CHRISTE, Daniel – BHATT, Jay J. – MCGEE, Douglas G. – WOLFISH, Ruth. Entrepreneurship, engineering, innovation, and libraries: Empowering innovators with information. == 2017 ASEE Annual Conference & Exposition. Columbus, OH: ASEE, 2017. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.18260/1-2--28290> [Megtekintve: 2021.05.06.]; HOEARD, Heather A. – ZWICKY, Dave – PHILLIPS, Margaret. Academic libraries support cross-disciplinary innovation and entrepreneurship. == *Libraries Faculty and Staff Scholarship and Research*. 2018. Paper 206. Hozzáférhető: https://docs.lib.purdue.edu/lib_fsdocs/206 [Megtekintve: 2021.05.06.]; EDENS, Wes – MALECKI, Allison L. Entrepreneurship initiatives in academic libraries. == *Public Services Quarterly*, 16. (2020) 2., p. 107–111. ISSN 1094 9054. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1080/15228959.2020.1736707> [Megtekintve: 2021.05.06.]
117. FORTE, Eric – OPPENHEIM, Michael R., eds. The basic business library: Core resources and services. 5th ed. Santa Barbara, CA: Libraries Unlimited, 2012. XI, 227 p. ISBN 9781598846119; SMALLWOOD, Carol, ed. The Library's role in supporting financial literacy for patrons. Lanham, MD: Rowman & Littlefield, [2016]. XV, 341 p. ISBN 9781442265912; WELCH, Melanie – HOGAN, Patrick: Rainy day ready. Financial literacy programs and tools. Chicago, IL: ALA Editions, 2020. VIII, 159 p. ISBN 9780838946312
118. PI. CARL Competencies Working Group. Competencies for librarians in Canadian research libraries [elektronikus dok.]. [S.l.]: Canadian Association of Research Libraries, September 2020. p. 12. Hozzáférhető: <https://www.carlabrc.ca/wp-content/uploads/2020/09/Competencies-Final-EN-1-2.pdf> [Megtekintve: 2021.05.06.]
119. TÓTH Máté. A hazai felnőtt lakosság olvasási és könyvtárhasználati szokásai 2019-ben [elektronikus dok.]: Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek: EFOP-3.3.3VEKOP/16-2016-00001: Az én könyvtáram. Budapest: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, 2020. p. 44. Hozzáférhető: http://www.azenkonyvtaram.hu/documents/11543/49234/Toth_Mate_Felnott_olvasas_konyvtarhasznalat.pdf/07ba9b52-f9a3-40b4-84bf-6dbff50d218f [Megtekintve: 2021.05.06.]
120. PI. LIU, Lewis-Guodo – BRYCE, Allen. Business librarians: Their education and training. == *College & Research Libraries*, 62. (2001) 6., p. 555–563. ISSN 0010-0870. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.5860/crl.62.6.555> [Megtekintve: 2021.05.06.]; WHITE, Gary W. Business information courses in LIS programs. == *Journal of Business & Finance Librarianship*, 10. (2005) 2., p. 3–15. ISSN 0896-3568. Hozzáférhető: https://doi.org/10.1300/J109v10n02_02 [Megtekintve: 2021.05.07.]; MEHRA, Bharat – BISHOP, Bradley W. – PARTEE, Robert P. II. A case methodology of action research to promote rural economic development: Implications for LIS education. == *Journal of Education for Library and Information Science*, 59. (2018) 1/2., p. 48–65. ISSN 0748-5786. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.3138/jelis.59.1-2.06> [Megtekintve: 2021.05.06.]; TOANE, Carey – FIGUEIREDO, Rachel. Toward core competencies for entrepreneurship librarians. == *Journal of Business & Finance Librarianship*, 23. (2018) 1., p. 35–62. ISSN 0896-3568. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1080/08963568.2018.1448675> [Megtekintve: 2021.05.06.]
121. Business Reference 101 – Fall 2020 [online]: Monday, 10/19/2020 – Friday, 11/6/2020. == ALA Reference and User Services Association (RUSA) [webhely]. Chicago, IL: ALA, cop. 1996–2021. Hozzáférhető: <http://www.ala.org/rusa/business-reference-101-fall-2020> [Megtekintve: 2021.05.06.]
122. KISZL Péter. Hogyan tovább? Üzleti információszolgáltatás a magyarországi könyvtárakban. == *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*, 51. (2004) 9., p. 371–378. ISSN 0041-3917. Hozzáférhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/1578> [Megtekintve: 2021.05.06.]
123. Részletesen ld. KISZL Péter. Business – informatikus könyvtáros hallgatóknak: A vállalkozói, üzleti információ oktató-

- sa a felsőfokú könyvtárosképzésben. == Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 51. (2004) 11., p. 484–494. ISSN 0041-3917. Hozzáférhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/1656/2401> [Megtekintve: 2021.05.06.]; KISZL Péter. Pénzügyi kultúra, vállalkozásfejlesztés, képzés: a könyvtár mint a gazdasági fejlődés egyik záloga. == Valóságos könyvtár – könyvtári valóság. Könyvtár- és információtudományi tanulmányok 2018. KISZL Péter – CSÍK Tibor, szerk. Budapest: ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézet, 2018. p. 91–101. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.21862/vkkv2018.91> [Megtekintve: 2021.05.06.]; KISZL Péter. Kutatás és innováció: Kompetenciafejlesztés a könyvtár- és információtudományi doktori képzésben. == Szakmai ismeretek és készségek – átalakuló hivatás: Válogatott könyvtártudományi tanulmányok. BARÁTNÉ HAJDU Ágnes, szerk. Budapest: Magyar Könyvtárosok Egyesülete, 2020. p. 163–178. ISBN 973-963-89260-3-6. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.46280/KOMPKNF.2020>. Kiszl [Megtekintve: 2021.05.06.]; KISZL Péter. A könyvtár- és információtudományi képzés ökológiája. == Könyvtári Figyelő, Ú.f. 30.=66. (2020) 1., p. 9–40. ISSN 0023-3773. Hozzáférhető: https://epa.oszk.hu/00100/00143/00359/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2020_01_009-040.pdf [Megtekintve: 2021.05.06.]; Hallgatónk tollából származó, szemináriumi munka keretében készült tudományos műveket is idézünk jelen dolgozatban: SZABÓ Tamás Péter: i. m. és BARTON Dávid: i. m.
124. HABÓK Lilla. Információs vállalkozások a bölcsészkaron. == KIT Hírlevél [online], 2009. május 13. Hozzáférhető: http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=informacios_vallalkozasok_a_bolcseszkaron [Megtekintve: 2021.05.06.]
125. Idézi BODÓ Sándor. Közgyűjtemények az ezredforduló küszöbén. == Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 4. (1995) 6., p. 9–14. ISSN 1216-6804. Hozzáférhető: <http://epa.oszk.hu/01300/01367/00165/pdf/02konyvtarpolitika2.pdf> [Megtekintve: 2021.05.06.]
126. CREASER, Claire. Assessing the impact of libraries – the role of ISO 16439. == Information and Learning Sciences, 119. (2018) 1/2., p. 87–93. ISSN 2398-5348. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1108/ILS-05-2017-0037> [Megtekintve: 2021.05.06.]
127. MSZ ISO 16439:2019 Információ és dokumentáció. Módszerek és eljárások a könyvtárak hatásának felmérésére. [Budapest]: Magyar Szabványügyi Testület, 2019. p. 64.
128. CLAY, Edwin S. – BANGS, Patricia C. Entrepreneurs in the public library: reinventing an institution.== Library Trends, 48. (2000) 3., p. 606–618. ISSN 0024-2594. Hozzáférhető: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/8297/librarytrendsv48i3h_opt.pdf?sequence=1 [Megtekintve: 2021.05.06.]; KISZL Péter. Alapítvány a könyvtárért: Közgyűjteményi forrásteremtés civil eszközökkel. == Tudományos és Műszaki Tájékoztatás [online], 62. (2015) 6., p. 223–245. eISSN 1586-2984. Hozzáférhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/210> [Megtekintve: 2021.05.06.]
129. SÖRENY Edina. A könyvtári rendszer támogatásai az elmúlt 10 év tükrében. == Tudományos és Műszaki Tájékoztatás [online], 67. (2020) 1., p. 12–32. eISSN 1586-2984. Hozzáférhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/12479> [Megtekintve: 2021.05.06.]; A könyvtári költségvetési ismeretek megjelennek a Piacgazdaság és könyvtárügy az információs társadalomban című mesterszakos kurzusunk tematikájában: Piacgazdaság és könyvtárügy – mestervezetői ismeretek [online]. == ELTE LIS – Blog, feltöltve: 2021. január 18. Hozzáférhető: <http://elte-lis.blogspot.com/2021/01/piacgazdasag-es-konyvtarugy.html> [Megtekintve: 2021.05.06.]
130. PI. SARACEVIC, Tefko – KANTOR, Paul B. Studying the value of library and information services. Part I. Establishing a theoretical framework. == Journal of the American Society for Information Science, 48. (1997) 6., p. 527–542. ISSN 2330-1635. Hozzáférhető: [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-4571\(199706\)48:6%3C527::AID-ASI6%3E3.0.CO;2-W](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4571(199706)48:6%3C527::AID-ASI6%3E3.0.CO;2-W) [Megtekintve: 2021.05.06.]; SARACEVIC, Tefko – KANTOR, Paul B. Studying the value of library and information services. Part II. Methodology and taxonomy. == Journal of the American Society for Information Science, 48. (1997) 6., p. 543–563. ISSN 2330-1635. Hozzáférhető: [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-4571\(199706\)48:6%3C543::AID-ASI7%3E3.0.CO;2-U](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4571(199706)48:6%3C543::AID-ASI7%3E3.0.CO;2-U) [Megtekintve: 2021.05.06.]; HOLT, Glen E. Getting beyond the pain: Understanding and dealing with declining library funding. == The Bottom Line, 18. (2005) 4., p. 185–190. ISSN 0888-045X. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1108/08880450510632271> [Megtekintve: 2021.05.06.]; Library Leadership & Management [online]. [Chicago, IL]: ALA, 20. (2006) 1. ISSN 1945-8851. Hozzáférhető: <https://journals.tdl.org/llm/index.php/llm/issue/view/101> [Megtekintve: 2021.05.06.]; RODGER, Eleanor J. Public libraries: necessities or amenities? == American Libraries, 40. (2009) 8/9., p. 46–48. ISSN 0002-9769. Hozzáférhető: www.jstor.org/stable/25650379 [Megtekintve: 2021.05.06.]
131. PI. MIKULÁS Gábor. Gondolatok a pénzszerzésről és a hatékonyságról. == Könyvtári Figyelő, Ú.f. 17.=53. (2007) 2., p. 311–316. ISSN 0023-3773. Hozzáférhető: http://epa.oszk.hu/00100/00143/00063/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2007_2_311-316.pdf [Megtekintve: 2021.05.06.]

132. Vö. BARTON Dávid – KISZL Péter. Könyvtári infografikák – tényképek a tengerentúlról. == *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás* [online], 62. (2015) 9., p. 315–332. eISSN 1586-2984. Hozzáférhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/553> [Megtekintve: 2021.05.06.]
133. The costs of non-access: Why we should talk about the impacts of not investing in libraries [online]. == IFLA Library Policy and Advocacy Blog, feltöltve: 17 February 2021. Hozzáférhető: <https://blogs.ifla.org/lpa/2021/02/17/the-costs-of-non-access-why-we-should-talk-about-the-impacts-of-not-investing-in-libraries> [Megtekintve: 2021. 05. 06.]
134. SØRENSEN, Kristian M. Where's the value?: The worth of public libraries: A systematic review of findings, methods and research gaps. == *Library & Information Science Research* [online], 43. (2021) 1., Article 101067. ISSN 0740-8188. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2020.101067> [Megtekintve: 2021.05.06.]
135. NILPPA [webhely]: National Impact of Library Public Programs Assessment. Chicago, IL: American Library Association, cop. 1996-2019. Hozzáférhető: <https://nilppa.org> [Megtekintve: 2021.05.06.]
136. ALA [webhely]. State of America's Libraries Report Archives [aloldal]. Chicago, IL: ALA, cop. 1996–2021. Hozzáférhető: http://www.ala.org/news/mediapresscenter/americaslibraries/soal_archive [Megtekintve: 2021.05.06.]
137. Fund Libraries Campaign. == ALA [webhely] Advocacy & Public Policy [aloldal]. Chicago, IL: ALA, cop. 1996–2021. Hozzáférhető: <http://www.ala.org/advocacy/fund-libraries> [Megtekintve: 2021.05.06.]
138. Institute of Museum and Library Services [webhely]. Grants [aloldal]. Washington, DC: IMLS, [s.a.] Hozzáférhető: <https://www.imls.gov/grants/awarded-grants> [Megtekintve: 2021.05.06.]
139. PI. The economic value of the free library in Philadelphia. October 21, 2010. [elektronikus dok.]. [Philadelphia, PA]: University of Pennsylvania, Fels Institute of Government, [2010]. 62, 3, 7 p. Hozzáférhető: https://stephenslighthouse.com/wp-content/uploads/2013/08/Fels_Report.pdf [Megtekintve: 2021.05.06.]
140. British Library Annual Report and Accounts 2019/20 [elektronikus dok.]. London: British Library, 2020. p. 16–19. ISBN 978-1-5286-2106-9. Hozzáférhető: <https://www.bl.uk/britishlibrary/~media/bl/global/about%20us/annual%20reports/47th%20annual%20report%20and%20accounts%202019-20.pdf> [Megtekintve: 2021.05.06.]; ALLINSON, Gordon – BAGHERLI, Leyla – WILLIAMS, Alan – ROBERTSON, James – HOUSTON, Maxine – RIDLEY-CASTE Thea. Economic Impact Evaluation of the British Library Business & IP Centre National Network [elektronikus dok.]. London: British Library; ERS [etc.], 2019. IV, 90 p. Hozzáférhető: <https://www.bl.uk/britishlibrary/~media/bl/global/business%20and%20ip%20centre/documents/reports/ers%20bipc%20network%20economic%20impact%20final%20report%20july%202019.pdf?la=en&hash=C35C5A3AA850C6D5B6BED9A807BBA572> [Megtekintve: 2021.05.06.]; ALLINSON, Gordon – ROBERTSON, James – WILLIAMS, Alan – BARLOW, Chris. Innovating for Growth Phase 2 (2016–19): Interim Evaluation (2020): Final Report [elektronikus dok.]. London: The British Library; ERS. 2020. V, 57 p. Hozzáférhető: <https://www.bl.uk/britishlibrary/~media/bl/global/business%20and%20ip%20centre/documents/reports/innovating%20for%20growth%20201619%20final%20report%20accessibility%20friendly.pdf?la=en&hash=6435C2A64E391DC95B98381B5AE3BB88> [Megtekintve: 2021.05.06.]
141. Vö. HOEK, D. J. There are no free libraries: The best messaging promotes our real-world value. == *American Libraries* [online], March 13, (2013). ISSN 0002-9769. Hozzáférhető: <https://americanlibrariesmagazine.org/2013/03/13/there-are-no-free-libraries> [Megtekintve: 2021.05.06.]
142. PAPP István. Emlékek a közkönyvtárak állományának alakulásáról. == *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 18. (2009) 8., p. 11. ISSN 1216-6804. Hozzáférhető: http://epa.oszk.hu/01300/01367/00222/pdf/EPA01367_3K_2009_08_09-14.pdf [Megtekintve: 2021.05.06.]
143. JONES, Sara. Optimizing public library resources in a post COVID-19 world. == *Journal of Library Administration*, 60. (2020) 8., p. 951–957. ISSN 0193-0826. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1080/01930826.2020.1820281> [Megtekintve: 2021.05.06.]
144. GRÜB, Birgit – MARTIN, Sebastian. Public value of cultural heritages – towards a better understanding of citizen's valuation of Austrian museums. == *Cultural Trends* [online], 29. (2020) 5., p. 337–358. eISSN 1469-3690. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1080/09548963.2020.1822142> [Megtekintve: 2021.05.06.]
145. A probléma nem újkeletű: SÁRKÖZI Lea. Végzettségé büfé-aula szak. == *Heti Válasz*, 8. (2008) 24., p. 51. ISSN 1597-0807; Mikrocenzus 2016. 13. A foglalkozások presztízse. Budapest: KSH, 2018. 21 p. ISBN 978-963-235-527-6. Hozzáférhető: https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mikrocenzus2016/mikrocenzus_2016_13.pdf [Megtekintve: 2021.05.06.]; KISZL Péter. A könyvtár- és információ-tudo-

mányi képzés ökológiája. i. m.; KISZL Péter. Multidiszciplináris könyvtárosképzés és multifunkciós egyetemi könyvtár a tudásalapú gazdaság kontextusában. == Hagyományok és kihívások VIII.: Országos Könyvtárszakmai Nap, 2019. SZABÓ Panna – SZÉKELYNÉ TÖRÖK Tünde, szerk. Budapest: ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár. 2020. p. 29–62. Hozzáférhető: https://doi.org/10.21862/HagyKihiv_2019.29 [Megtekintve: 2021.05.06.]; PALLÓSINÉ TOLDI Márta. Szubjektív gondolatok a hivatásbeli önbecsülésről. == Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 29. (2020) 5., p. 50–52. ISSN 1216-6804. Hozzáférhető: https://epa.oszk.hu/01300/01367/00328/pdf/EPA01367_3K_2020_05_50-52.pdf [Megtekintve: 2021.05.06.]; Nehéz helyzetben a pályaválasztók: szakadék tátong a megfizetett és a megbecsült szakmák között. == Portfolio [online], [2021]. Hozzáférhető előfizetéssel: <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20210119/nehez-helyzetben-a-palyavavalasztok-szakadek-tatong-a-megfizetett-es-a-megbecsult-szakmak-kozott-465898> [Megtekintve: 2021.05.06.]

146. A szakmai szervezetek együttműködésének és külső-belső kommunikációjának elemzése külön kutatás tárgya lehet.

A felhasználókat eligazító amerikai kezdeményezések közül egy példa, a Northeastern Illinois University (Chicago) felhasználókat eligazító YouTube videója: What's the difference between academic and public libraries? [YouTube videó]. [Chicago, IL]: NEIU Libraries. Feltöltve: 2020.06.24. 1:13 perc. Hozzáférhető: <https://www.youtube.com/watch?v=Hze6bf50KBk> [Megtekintve: 2021.05.06.]

147. SMITH, Mark. Top ten challenges facing public libraries. == Public Library Quarterly. 38. (2019) 3., p. 241–247. ISSN 0161-6846. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.1080/01616846.2019.1608617> [Megtekintve: 2021.05.06.]; ZHARINOV, Serhii. The role of the library in the digital economy. == Information Technology and Libraries [online], 39. (2020) 4., p. 1–17. ISSN 2163-5226. Hozzáférhető: <https://doi.org/10.6017/ital.v39i4.12457> [Megtekintve: 2021.05.06.]

148. Részlet Kerekes Pál címzetes egyetemi docens 2008. május 9-én a szerzőnek küldött e-mail üzenetéből.

Béérkezett: 2021. április 23.

Elindult a Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia adatbázisa, a KDS portál

A Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia (KDS) egy olyan átfogó rendszer, mely a közgyűteményekben őrzött kulturális javaink digitalizálását hivatott megvalósítani. Célja, hogy a közgyűtemények anyagai digitális formában bárki számára, jó minőségben és informatív módon elérhetővé váljanak, így elősegítve azok megismerését, a kultúra közvetítését, a tudományos kutatás és az oktatás támogatását.

A KDS lehetővé teszi a kulturális örökség szolgáltatóorientált, felhasználóbarát megjelenítését, és annak a lehető legteljesebb körű hozzáférhetőségét. 2019–2021 között összesen 5 milliárd 104,6 millió forintot biztosított Magyarország Kormánya a KDS megvalósítására.

Ennek érdekében az intézmények kidolgoztak egy egységes módszertani útmutatót, az úgynevezett Fehér Könyvet. A megvalósításban kulcsszerepük van az ágazati aggregátor intézményeknek, akiknek feladata az egy-egy szakterületen belül megvalósuló feladatok összefogása, koordinálása és az eredmények publikálása.

Ilyen ágazati aggregátor-intézmény: könyvtári területen az Országos Széchényi Könyvtár, levéltári területen a Magyar Nemzeti Levéltár, múzeumi területen a Magyar Nemzeti Múzeum és a Szépművészeti Múzeum, audiovizuális területen a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) és a Nemzeti Filmintézet (Filmarchívum).

A Magyar Nemzeti Levéltár által üzemeltetett KDS Portál célja, hogy modern köntösben nyújtson könnyen elérhető információkat a KDS-ről és annak megvalósulásáról mind az érdeklődőknek, mind a közgyűteményi szakma képviselőinek. A Portálon keresztül elérhetők az egyes szakterületek legfontosabb eredményei, valamint a közgyűteményi digitalizálás módszertani útmutatója, a Fehér Könyv is.

A portál a www.kds.gov.hu címen érhető el.

(Forrás:

<https://kormany.hu/hirek/elindult-a-kozgyujtemenyi-digitalizalasi-strategia-adatbazisa-a-kds-portal>
2021. június 15.)